Է՝ ՏԱՐԻ 2070 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 30 ՏՐԷ՝ 4383–Հ. Տ. 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1890–Ն Տ. 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՍՐ. 7 ՃԷՊԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1308 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՐԵՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԿԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 160
» » կիսամեայ 80
» » եռամսեայ 40
Դուրսը տարեկան 200
» » կիսամեայ 100
Օտար երկիրներ տարեկան 50
» » կիսամեայ 28
Դուրս վճարած գրոյցներ ծանուցութեան վրայ 6
Խմբագրութեան ... տող համար գրութիւն եւ լրատիպ

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՐԾ ԿԱՌ ԳՈՐԾՈՂ ՉԿԱՌ

Անհաւատալի կը թուի, բայց ստոյգ է. Խմբագիրք մասնաւոր դիւրութիւն մ'ունին այս ճշմարտութեան իրազեկ լինելու. Պաշտօն խնդրող երիտասարդներ շատ կը դիմեն լրագրաց տպարաններ. Դասատուի, վարժուհւոյ, գրագրի, հաշուակալի, պաշտօնէի պէտք ունեցող մարդիկ և մարմինք եւս կը դիմեն Խմբագրութեանց. Իմացական աշխատութեան համար Խնդրանքի և Մատուցման տեսակ մը կեդրոն են օրաթերթից դրասենեակներն. Այս սահմանափակ այլ ոչ նուազ իրական հայեցակէտէն նայելով գործերուն ու գործողներուն վրայ, անհաճոյ եզրակացութեան մը կուգանք կը յանգինք. թէեւ մեր Կ. Պոլսոյ ազգային հանրական վարժարանք ամիսն հազար ոսկւոյ չափ գումար մը կը վատնեն, թէեւ ամեն տարի պարզեւաբաշխութիւնք որոշեալ ժամանակին կը կատարուին, թէեւ ամեն տարի շատ մը աշակերտներ կ'ելնեն ազգային վարժարաններէն՝ ոչ սակաւք իբրեւ շրջանաւարտք, բայց պէտք եղած ժամանակ դասատու, վարժուհի, գրագիր, հաշուակալ գտնելու մեծ դժուարութիւն կը քաշուի. խօսելով միայն մեր անձնական և անմիջական փորձառութեան վրայ, օր եղած է որ այս տեսակ պաշտօնեայներ մի և նոյն ժամանակ քանի մը տեղերէ միանգամայն խնդրուած են, թէ՝ Պոլսէ թէ գաւառներէ, մինչեւ իսկ գոհացուցիչ պայմաններով. Եւ թէպէտ շատեր ներկայացած են՝ խմբագիրքը գրաշարներուն ձեռագիր հացնելէն արդիլելու աստիճան առատութեամբ և արագութեամբ, բայց հակիրճ քննութիւն մը ցոյց տուած է իսկոյն թէ ներկայացողք զուրկ են պահանջեալ աւելի կամ նուազ չափաւոր պայմաններէն. Օրինակի համար, վաճառատան մը համար հաշուակալ կ'ուզուի որ աղեկ տոմարակալութիւն գիտնայ՝ փոյթ չէ թէ երկար ժամանակ վաճառականի քով վարժութիւն ըրած չլինի, և ֆրանսերէն գիտնայ՝ նամակ մը գրելու չափ. Դուք որ գրէթէ ամեն թաղային վարժարանի յայտագրոյն մէջ ֆրանսերէն, թուաբանութիւն և տոմարակալութիւն բառերը կը կարդաք անվրէպ միօրինակութեամբ ու ներդաշնակութեամբ, կ'ենթադրէք թէ մէկի տեղ տասն հատ պիտի գտնուին այս պայմանները գոհացնող հայ պատանիներ և երիտասարդներ. Արի՛ տես սակայն որ իբրեւ ընտրելի ներկայացող տասնին մէջ հատ մը գժուար կը գտնէք. Կամ եթէ բարեկամական աչառութեամբ ընտրէք հատ մը, քիչ ետքը կը ճամբուի՝ վաճառականին տոմարները խանգարելուն, կամ ֆրանսերէն անիմանալի նամակներ հեղինակելուն համար. Թէեւ կը գանգատուի թէ Կ. Պոլսոյ հայ վաճառականներ գոհացուցիչ ամսական չեն տար, թէեւ կ'ըսուի թէ՝ գործոց ընդհատման պատճառաւ՝ կեցած գրագիրներն անգամ կը ճամբուին, բայց քանի քանի անգամներ մեծ և միջին վաճառականներու կողմէ գանգատներ լսած ենք թէ չնորհքով գրագիր, հաշուակալ եւ գործակատար չեն գտներ, նոյն իսկ գոհացուցիչ ամսականներով, որովհետեւ այսպիսի գործնական մարդիկ խիստ քիչ կը պատրաստուին մեր ազգային վարժարանաց մէջ, և յառաջադէմք ուրիշ ասպարէզներու մէջ կը մտնեն. Աշակերտաց մեծամասնութիւնը գրական կրթութիւն մը կ'առնու, կամ Գրական կոչում ունենալ կը կարծէ, և Դրական մարդիկ հայ ընկերութեան պիտոյից չափով չեն պատրաստուիր հայ վարժարանաց մէջ. Վաճառականաց ոմանց գրէթէ անդիտակցաբար ըրած այս գանգատը մեզ անձնական փորձով կրնանք հաստատել սա իրողութեամբ թէ արդի կամ նախկին շատ դպրոցականներ հրատարակուելու սին յուսով կը ղրկեն նորավարպետներ, յօդուածներ, թղթակցութիւններ և թարգմանութիւններ, որք սակայն չպիտի կրնային օրինաւոր ապրուստ մը ապահովել առեւտրական ասպարիզին մէջ՝ կոկիկ և կանոնաւոր հաշուակալութեամբ և ֆրանսերէն նամակագրութեամբ. Դպրոցական կեանք վարած ամեն ոք դիւրաւ կը վկայէ թէ գրական ուսմունք դրական ուսումներէն շատ աւելի հրապուրիչ են դպրոցականաց առհասարակ, և ուսողութեան և ընդհանրապէս հաշուական գիտութեանց մէջ զօրաւոր երեւցող աշակերտներէն շատեր աւելի կամ նուազ արտաքին ճնշման մը հպատակելով պարապած են այս չոր ուսմանց. Ընդհանրապէս գրական դասուն պատկանող վարժապետական մարմնոյն ալ օրինաւոր և բնական ազդեցութիւնը նժարին մէջ նետուելով ի նպաստ գրական ուսմանց, այն արդիւնքը կ'ունենանք որ թերուս դրագէտներ աւելի շատ կ'ելնեն մեր վարժարաններէ քան գործնական կենաց պատրաստուած երիտասարդներ.

Հո՞ւրկ է ըսել թէ գոհացուցիչ արդիւնք մը չէ այս. Ամեն հայ վարժարան որոյ յայտագրին մէջ թուաբանութիւն, տոմարակալութիւն և ֆրանսերէն կայ, ամեն հայ վարժարան որոյ ելմտացոյցին մէջ թուաբանութեան, տոմարակալութեան և ֆրանսերէնի դասատուաց ամսական նշանակուած է, պէտք է անչուշտ արտադրէ պատանիներ որք օր մը վաճառականի տոմարներ բռնելու և նամակներ գրելու հաշուական և լեզուական կարողութիւնն՝ունենան. Ակէ աւելին եթէ կարենայ տալ, եթէ գրագէտներ հասցնել կարենայ, աւելի գոհացուցիչ է անչուշտ, բայց այսչափ տարրական ուսում մը ամենքն ալ անխտիր պէտք է ընդունին, զի հացի խնդիր է այս, և ըստ մեծի մասին վաճառական եւ տրհետատագործ հասարակութեան մը մէջ, որպէս է Կ. Պոլսոյ հայ հասարակութիւնն, որպէս է ընդհանրապէս հայ ազգն ի Թուրքիա, իրաւունք չունինք մեր տղայքը զրկել այսչափ սկզբնական գիտելիքէ, որք արդէն ամեն ասպարէզի մէջ կարեւոր են. Նա որ կը կարծէ թէ գրական ճիւղին պարապող երիտասարդ մը կրնայ թուաբանութեան, տոմարակալութեան և ֆրանսերէն նամակագրութեան տգէտ մնալ՝ պարզապէս չգիտէ թէ ի՛նչ է գրականութիւն, թէ ո՛րպիսի հմտութեանց կը կարօտի ինքզինք յարգող գրագէտ մը. Դաստիարակներն և ուսուցիչներն եւս կարծենք իրենց աշակերտաց այսպիսի ծուռ կարծիքներն ուղղելու բարոյական պարտաւորութեան ներքեւ կը գտնուին. Ժամանակիս ամենամեծ գրագէտներուն մէջ շատ գիտուն և գործնական մարդիկ կան, և գործնական և գրական ծանօթութիւնք բանով մը չեն վնասեր մարդու մը գրական կոչման.

Երբ կ'ըսենք թէ մեր վարժարանք վաճառականութեան զրաղմանց ընդունակ պատանիներ պէտք է պատրաստեն, չենք իմանար միայն հաշիւ, տոմարակալութիւն և օտար լեզուաւ թղթակցութիւն. Վաճառականութեան մէջ պէտք եղած հանրային եւ բարոյական հանգամանքներն եւս դպրոցական կեանքի մէջ պատրաստուելու պէտք ունին. Ճշմարտախօսութիւն, ուղղութիւն, պարկեշտութիւն, հաւատարմութիւն, աշխատասիրութիւն, ճշդապահութիւն, կանոնաւոր կենցաղավարութիւն ձիրքեր են որք մեծապէս կը գնահատուին առեւտրական ասպարիզին մէջ, նոյն իսկ ապականեալ կարծուած առեւտրական կեդրոնի մը մէջ. Մէկէ աւելի վաճառականներէ գանգատ լսած ենք թէ պարկեշտ պաշտօնեայներու մեծ դժուարութիւն կայ. Աշխատասէր տղայք այնքան սակաւաթիւ չեն, բայց ամենէն աւելի աշխարհի կարծուածներուն մէջ իսկ ճշմարտախօսութեան և հաւատարմութեան պարտաւորութիւնք խորունկ արմատ ձգած չեն երեւիր. Մեր տղայք կանուխէն այն տպաւորութեան ներքեւ կը մեծնան թէ «ամեն միջոցք լաւ են յաջողելու համար», և մեծայարգ թուրք պաշտօնակից մը անցեալ օր ճշդիւ այս բառերով սահմանած էր եւրոպեան քաղաքակրթութեան արգասեաց մին. Բայց եւրոպեան քաղաքակրթութեան մէկ էական վարդապետութիւնը չի կազմեր այդ սկզբունք, զոր ամեն ուղիղ միտք, ամեն պարկեշտ հոգի կը մերժէ իսպառ. Քանի որ խօսքն եւրոպեան քաղաքակրթութեան վրայ է, բաւ է յիշեցնենք թէ եւրոպեան վաճառականութեան մէջ պարկեշտութիւն, ճշդապահութիւն և հաւատարմութիւն հընչուն դրամագլխոյ չափ զօրաւոր պայմանք են յաջողութեան. Վարկը, վաճառականութեան ջիղն, հաստատեալ է այս բարոյական սկզբանց վրայ. Ինչպէս վաճառական մը այնքան միայն կը գործածէ պաշտօնեայ մը ցորքան վստահ է անոր հաւատարմութեան և ճշդապահութեան վրայ, վաճառական մը այնքան միայն վարկ կը վայելէ հրապարակին վրայ ոչքան վստահութիւն կայ իւր պատուաւորութեան վրայ, իւր խոստմնապահութեան և ճշդութեան վրայ, իւր պարկեշտութեան վրայ. Ասոնք տարրական սկզբունք են, զորս ո՛չ մէկ «դարավերջիկ» ըմբռնումն այլափոխել կրնայ. Եւ այն օրն ուր հայ վարժարանք վաճառականութեան ասպարիզին թէ՝ ուսմունքով և թէ բարոյական նկարագրով յարմարագոյն երիտասարդներ աւելի մեծ թուով արտադրեն, այն օրն—և ա՛յն օրը միայն—կրնանք ըսել թէ հայ վարժարանք լաւ սերունդ մը կ'արտադրեն.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒՂՆ ԴԼԴԵՐԻՆ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ֆրանսայի Խորհրդարանին առաջիկայ նստաշրջանին մէջ մաքսային խնդիրը գլխաւոր խնդիր պիտի լինի, և Խորհրդարանին մաքսապաշտ ոգին անցեալ շաբթուն մէջ նոր անօրինութեամբ մ'եւս արտայայտեցաւ. Մաքսային մեծ յանձնաժողովն ընդունեց կարգ մը առաջարկներ, որով իւր մասնախումբ կը պահանջէ աւելցնել կառավարութեան դրած մաքսերը մեքենայից վրայ, նաեւ ասեղի, դնդասեղի, գրչի և այլ երկաթեայ և պղպատեայ նիւթերու վրայ. Ֆրանսա, բարձրաձայն բողոքելէ ետեւ Մաք Քինլիի մաքսապաշտ օրէնքին դէմ, կ'երեւի թէ շահաւոր կը գտնէ նոյն օրէնքն ի գործ դնել իւր մաքսատանց մէջ.

—Նախագահ Պ. Քառնօ իւր խնդակցութիւնները դրկեց առ Պ. տը Ֆրէսինէ՝ ակադեմական ընտրութեան առթիւ [illegible] տը Ֆրէսինէ երրորդ բողոքական է. Միւս երկու բողոքական Ակադեմականք են Պ. Լէոն Սէ և Պ. Շերպիւլիէ.

—Սեւ Լեռան Նիքոլա իշխանին և իւր փեսին Քարաեորկեւիչ Փիէր իշխանին վէճը կարգադրեցաւ՝ միջնորդութեամբ ռուսական Արքունեաց. Վէճին նիւթն էր՝ ինչպէս կը յիշուի՝ Նիքոլա իշխանին հանգուցեալ դստեր Զորքա իշխանուհւոյն դրամօժիտը (մէկ միլիոն ռուպլի), Ռուսիոյ Կայսեր նուէրը, զոր Սեւ Լեռան Իշխանն իւր գանձուն մէջ կը պահէր, տոկոսը միայն տալով իւր փեսին. Ըստ նոր կարգադրութեան, այս դրամագլուխ ըստ առաջնոյն Նիքոլա իշխանին քով աւանդ պիտի մնայ, որ տոկոսը պիտի տայ փեսին, նաեւ իւր իշխանական ելմը տացոյցէն տարեկան չափաւոր գումար մը թաչակ պիտի տայ անոր. Այս պայմաններով, Քարաեորկեւիչ իշխան Զէթինեէ պիտի բնակի.

—Վիեննայի լրագիրք գոհութեամբ կը հաստատեն Օսմ. Կայս. իշխանութեանց տեղեկագիրն (որ արդէն թուրք լրագրաց մէջ երեւցաւ), յորմէ կ'երեւի թէ Սիմոնոս Քրիսթիչ սերպ կամ յոյն քահանային Օհրիտայի մօտ սպանումը գողութեան նպատակաւ էր լուկ, և ո՛չ թէ Օհրիտայի Նորընտիր պուլկար եպիսկոպոս Մինեսիսի կողմէ թելադրուած, ինչպէս գրած էին սերպ լրագրիրք, այս առթիւ կծու յարձակումներ ընելով պուլկարաց դէմ. Որպէս յայտնի է, Սիմոնոս Քրիսթիչ քահանան սպանող մարդուս սպանուած է, և օսմ. իշխանութեանց քննութենէն որոշ կ'երեւի թէ քահանայն սպանող մարդն ուրիշ նպատակ չունէր բայց եթէ ձեռք ձգել 50 ֆրանսական ոսկւոյ գումար մը զոր Պուքրէշէ ստացած էր քահանայն. Վիեննայի լրագիրք կը թարգմանեն նաեւ Մանաստիրի օսմանեան պաշտօնական թերթին հրատարակութիւնն, որով սերպ դեր-հիւպատոսը կը պախարակուի՝ գործին քաղաքական նշանակութիւն մը տալուն և Պուլկարներն յանցաւորացուցնելուն համար. Միշեալ օսմանեան պաշտօնաթերթը կը յարէ թէ Սիմոնոս Քրիսթիչի սպանիչն Ցոյն մ'էր, և Սերպերը չկան այն գաւառակին մէջ ուր տեղի ունեցաւ այս ցաւալի դէպք.

—Սերպիոյ արտաքսական կուսակցութեան երկու նշանաւոր անդամներ, որոց մին ճուրիչ քահանայն՝ պերճախօս տրիբուն, բաժնուեցան իրենց կուսակցութենէն, նախայի թագուհւոյն միջնադարեայ խնդրոյն մէջ կառավարութեան ընթացքն անիրաւ գտնելով. Անոնք կը յայտարարեն թէ արդարութեան շահերն և Աքուիլի նային արժանապատուութիւնը պէտք չէր զոհել Միլան թագաւորի քմայ. Այս դասալքութիւնք կ'երեւի թէ ուրիշներու օրինակ պիտի լինին. Թագուհւոյն բարեկամք կ'ըսեն թէ չարաթը մէկ անգամ մէկ ժամու չափ իւր որդին տեսնել միայն կը փափաքի, և հասարակութիւնը կը բողոքէ թէ բարոյապէս անմեղ մօր մը և կնոջ մը այս [illegible] թեան հակառակ է.

—Անցեալ շաբթուն Աւստրիոյ նախարարութիւնն յատուկ նիստ մ'ըրաւ՝ որոշելու համար այն պատասխան որ պիտի տրուի Աւստրիոյ Խորհրդարանին հին-չեհ կուսակցութեան, որ կը պահանջէ չեհերէնի պաշտօնական անխտիր գործածումն ի Պոհեմիա. Իրենց ազգին մէջ միութիւն պահելու և նոր—չեհ կուսակցութեան խօսք հակադրելու համար՝ խորհրդարանական հին—չեհ կուսակցութիւն այս զիջումը կառավարութենէն ձեռք բերել անհրաժեշտ կը դատէ, ապա թէ ոչ՝ պիտի դադրի օգ տալէ Թաաֆֆէ կոմսին նախարարութեան. Այս երկարամեայ վարչութեան գոյութիւնն ուրեմն գոհացուցիչ պատասխան մը տալէն կախում ունի.

—Կալիչիոյ (Աւստրեան Լեհաստան) Լեհերուն և Ռութէններուն միջեւ անցեալ շաբթուն գոյացեալ համաձայնութիւնը քաղաքական կարեւորութիւն մ'ունի, ըստ որում Աւստրիոյ դիրքը կը զօրացնէ Ռուսիոյ դէմ. Ռուսիոյ Համալսարանաց դիտումն էր երկար ժամանակէ հետէ ռուսական օրթոդոքսութիւն ծաւալել Աւստրիոյ հրապատակ Ռութենաց մէջ, որով և ռուսական հակումներ մուծանել անոնց մէջ. Լեհացի կալուածատէրը ազնուականութիւնն իւր տգիտութեամբ եւ փառամոլութեամբ կոլը գործիք կը լինէր այս քաղաքականութեան, նեղելով Ռութէններն, որք ցեղով և լեզուաւ ռուս են, և անտես առնելով անոնց վայելած արտօնութիւնները ըստ աւտարեան Սահմանադրութեան. Այս կերպիւ Ռութենաց մէջ ռուսասէր կուսակցութիւն մը կազմուած էր. Կալիչիոյ կուսակալն իրողութիւնը նշանակեց Թաաֆֆէ կոմսին, որ ընտրական ազնուականութիւնն ի կարգ հրաւիրեց, և գոյացեալ համաձայնութեան հանմամատ, Ռութէնք այսուհետեւ անխափան պիտի վայելեն իրենց տեղային արտօնութիւններն և իրաւունքներն, որով դրացի Տէրութեան յաբելու փորձութեան չպիտի ենթարկին այլ եւս. Քիչվի ռուսական պաշտօնաթերթն այս նոր կացութիւնը դժգոհութեամբ կը տեսնէ, ողբալով թէ այս կերպիւ Կալիչիոյ Ռութէնք կը զատուին իրենց Ուքրանիոյ (Փոքր Ռուսիա) ազգակիցներէն և եղբայրներէն.

—Այս պահուս ի Փեթերսպուրկ Վերակոյտի դատական բացառիկ ճիւղը կը զբաղի կարգ մը ծայրայեղ Ռուսերու դատաստանաւ, որոց վրայ ՀԱՍԱՍԱԿԱՐ թուղթեր գտնուած են. Դիլիխաւոր ամբաստանեալն է օրթոդոքսութիւն ընդունած հրեայ օրիորդ մը, համալսարանական շրջանաւարտ, որ մը իւր քսակը խանութի մը մէջ կը մոռնայ, և խանութին տէրը՝ նախկին գնդապետ՝ քսակը բանալով, մէջն յոյժ մանր գրերով փոքրիկ այլ ՀԱՍԱՍԱԿԱՐ թուղթ մը կը գտնէ, զոր պատկանելի իշխանութեան կը մատուցանէ.

[illegible] տատութիւն մը նշան այն հաստատութեանց զորս կը վարեն Պ. Փասթէօռ և Տքթ. Բոխ՝ միկրոբական ուսմանց և խուզարկութեանց համար, որովք նոր կենդանաբանական գիտութիւնը կարգ մը անբուժելի հիւանդութեանց դարմաններ կը գտնէ.

—Ֆրանսական Ակադեմիան հակահանրապետական և միապետական մարմին մ'էր ցայսմայր. Պ. տը Ֆրէսինէի նման հանրապետական քաղաքագէտի մ'ընտրութիւնը թէ և ուրիշ լրագրեր ապացոյց կը համարին թէ Ակադեմիան եւս կը յարի հանրապետութեան գաղափարներուն, իւր բոլոր պահպանողականութեամբ հանդերձ.

—Պերլինի առողջապահական խորհրդոյն հրամանաւ, մաքրողական և հակաեխական խիստ միջոցներ ի գործ կը դրուին Պերլինի այն ամեն պանդոկաց մէջ ուր թոքախտաւորներ իջեւանած են, Բոխեան դրութեամբ դարմանուելու համար. Այսուցմէ կամ թոքախտի տարափոխիկ լինելն այլ եւս ապացոյցի չի կարօտիր, ուստի կը փախցուի որ ամեն կողմէ ի Պերլին թափող թոքախտաւորք վարակման բոյներ չկազմեն գերմանական մայ-

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԵՐԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ
ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Ատռիէն այդպէս ըրաւ. կոմսը թուղթն առաւ, միւսը ստորագրեց և Ատռիէնին տուաւ, ըսելով.

—Ահա ձեր ապահովագիրն, և ահա իմս. Հոս ալ ստորագրեցէք, աւելցուց, մատն ընկալագրին վրայ դնելով.

Ատռիէն ստորագրեց և կ'ուզեր անոր աչքերէ չարեց երեսուն հազար ֆրանքի առքեւ չարեց երեսուն հազար ֆրանքի տոմսեր, զոր մարգիզը ժողվեց առանց համրելու.

—Ուրիշ ըսելիք ունի՞ք, պարոն Ռուսօ.

—Բան մը միայն. համարձակեցայ քանի մը խրատ տալ ձեզ, իբրեւ բարեկամի մը. ջանացէք չմոռնալ զանոնք.

—Պարոն Ռուսօ, պատասխանեց երիտասարդը մեղմով դողացող ձայնով մը, կ'ապահովցնեմ գձեզ թէ նոր կեանք մը պիտի սկսիմ, քիչ ատենէն կը տեսնէք.

Կոմսը վայրկեան մը լուռ կեցաւ ու չեչտակի անոր նայեցաւ, որպէս թէ կ'ուզէր անոր մտքին մէջ կարդալ.

—Տեսնենք, պարոն մարգիզ, տեսնենք, ըսաւ.

Երկուքն ալ բարեւեցին զիրար, եւ Ատռիէն մեկնեցաւ, երեսուն հազար ֆրանք տանելով հետն և ուսերէն ահագին բեռ մը թօթափած զգալով, որովհետեւ պիտի կրնար որոշուած ժամուն իր պարտքը վճարել.

Կոմսն ոտքի ելաւ, խառնած, ճակատը յանկարծ մթագնած էր. Քանի մը անգամ շրջանն ըրաւ իր դահլիճին, անկանոն, տենդոտ քալուածքով մը, յետոյ կանգ առնելով, մրմնջեց.

—Ի՞նչ ըսել ուզեց սա բառերով. «Նոր կեանք մը պիտի սկսիմ, քիչ ատենէն կը տեսնէք.» Իր մտածման արձագա՞նգն էր այդ խօսքը. նպատակ մը ունի ուրեմն. Ի՞նչ. Լաւ մը գննեցի իր դէմքն եւ չկրնայ բան մը գուշակել. Վէռվէնի մարգի՛զ, աչքս վրայէդ պիտի չհեռացնեմ, ինչ որ ալ ընես, պիտի գիտնամ.

Ցանկարծ, դահլիճին դուռը բացուեցաւ. Ֆրանչէսքա, համր սպասուհին, ներս մտաւ, մօտեցաւ իր տիրոջ և աչքով հարցում մը ըրաւ անոր.

Կոմսը գլուխը թօթվեց տրտմօրէն.

Այն ատեն համր կինն երկայն հծծիւն մը արձակեց, բազուկներն օդին մէջ եւ-մը արձակեց, բազուկներն օդին մէջ եւ-լուխը կախած, աչքերն արցունքով լցուած. Լուխը կախած, աչքերն արցունքով լցուած.

Ֆրանչէսքա գիտէր Լասէռի կոմսին դիտաւորութիւնները, ծրագիրները. գիտէր թէ ինչ էր անոր նպատակն և որոնք էին իր յոյսերը, զորս իրագործելու համար միայն կ'ապրէր հիմայ.

Ժէ

ԻՆՉԵ՞Ր Կ'ԸՆԷ ՄԱՐԴ ՍՏԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

Մինչդեռ Լասէռի կոմսն իր չէկ մորուքն և իր կեղծ ծամը կը հանէր, Վէռվէնի մարգիզը կը մտմտար, կծկուած իր կառքին մէջ որ Նորէն դէպ ի Վանս փոզոցը կ'ուղղուէր.

—Զարմանալի անձ է սա Պ. Բիէռ Ռուսօն, կ'ըսէր մտքէն. Ինչ որ ալ ըսէ, փոխատուին մէկն է. Իրաւ է թէ հրէայ Սալոմոնին և բոլոր իմ ճանչցած Կոպսէքներուս չնմանիր. Այո, եզակա՞ն մարդ. Ինձ կը թուի թէ տեղ մը լսած եմ այս հնչուն ձայնը. Ո՞ր. Չեմ կրնար յիշել. Զարդ նմանութիւն մը ըլլալու է. Թերեւս օր մը Սալոմոնին տուներ . . . Շատ անգամ սպասած եմ ծերունի հրէային նախասենեկին մէջ, մինչդեռ նա իր դահլիճին մէջ կը խօսէր. Կրնայ ըլլալ որ հոն լսած եմ Պ. Բիէռ Ռուսօի ձայնը. Այո՛, այո, այդպէս է, կը յիշեմ որ առաւօտ մը . . . Ինձի՞ ինչ, վերջապէս. Բիէռ Ռուսօ զիս նեղութենէ ազատեց, այս է էական կէտը. Զարկեշտ ծերունիին մէկն է այս Բիէռ Ռուսօն. Առանց քաշուելու, համարձակօրէն ըսաւ ինձ քիչ մը խիստ, բայց բաձարցակապէս ճշմարիտ բաներ. Թէ մէկը մտիկ ընէր մեր խօսակցութիւնը, պիտի կարծէր թէ իր զաւակը խրատող հայր մըն է.

«Մի՛, քանի որ որոշուած էր թէ հազար տեսակ յիմարութիւն պիտի ընէի, եթէ տասեւութ ամիս առաջ զինքը ճանչնայի եւ իրեն դիմէի, փոխանակ Սալոմոնին ճիրաններուն մէջ իյնալու, այսպէս տագնապալից վիճակի մը մէջ չէի գտնուեր հիմայ, գրեթէ անանկացած և ստիպուած այս գիշեր սեւ զգեստս հագնելու՝ ժամանակաւ որմնադիր և այժմ միլիոնատէր եղող Պ. Լաթռատ անուն անձի մը ապուշ սնապարծութիւնը գոհացնելու համար. Պիտի ինքզինքս ցուցնեմ. վաճառքի մը պէս, որպէս զի կարենան առարկային իրական արժէքը գնահատել. Տխո՞ւր, տխո՞ւր բան . . .

«Շնորհալից կերպով կռնակս պիտի ծռեմ, պիտի քծնիմ, նուազեալ կռնակաձուկի ակնարկներ պիտի ուղղեմ, գիրքերի ժպիտներ և սրախօսութիւն . . . եթէ կարենամ. Այս ամենքն ի պատիւ այդ Լաթռատին և իր կարմրուկ աղջկան, որովհետեւ այնպէս կը հաճցուի Սալոմոնին խօսքերէն. Օրիորդ Լաթռատին այտերն անշուշտ գիծերի մրուրի գոյն են. Ե՞ս որ կեանքիս մէջ չեմ կրցած այդպէս շառագոյն դէմք մը դիտել. Ահա ինչպէս Վէռվէնի մարգիզ մը պարոն Ֆրամպուազին կը դառնայ.

«Պէ՞տք է սակայն. Ահռելի ծուղակի մը մէջ ինկայ, մինչեւ կզակս թաղուեցայ տղմին մէջ, և օրիորդ Լաթռատն է այն ձողն զոր ինձ կ'երկնցնեն . . . Զո՞ղ, ի՞նչ հեգնութիւն. պզտիկ, գէր, կունտուլիկ, տակառի նման բան մը . . . Ո՞ւր էր որ ձող մը ըլլար.»

Այսպէս ծաղրած ատեն բարկութենէն շրթունքը կը խածնէր.

—Խե՜ղճ Օռօռ, խե՜ղճ Օռօռ, շարունակեց հառաչ մը արձակելով, գտնէ գիտնայ թէ ո՞ւր է հիմայ. Անիկա միայն կրնայ ազատել զիս այս Լաթռատներու պիծականոցէն.

Վայրկեան մը լուռ կեցաւ և շարունակեց.

—Ա՜հ, ի՜նչ խենդ եմ ես, միշտ կը մոռնամ որ սնանկացած եմ. Ի՞նչ կրնայ ընել Օռօռը. Ոչինչ, ոչինչ. Տը Մանզաք իրաւունք ունի. Իրակ միջոց մը կայ ազատելու, և այդ միջոցը կը ցուցնէ ինձ . . . Մշտնջենապէս դատապարտուած եմ Լաթռատ ընտանիքին.

«Ընելիք չկայ. մէկ միլիոն հինգ հարիւր հազար ֆրանքի դրամօժիտ մը գեղեցիկ դրամօժիտ մըն է. Ատով կրնամ պարտքս վճարել իմ անձանօթ պարտապահանջիս, և կը հաստուցանեմ Պ. Բիէռ Ռուսօին իր ութսուն հազար ֆրանքն և գոհարեղէններս ետ կ'առնեմ.»

Երթալուն գիշերը գիրքերուն

Բաքաղաքին մէջ, երբ մանաւանդ կ'ելնի թէ Քոխեան մէթոտն ի սկզբան ակնկալուածին չափ շուտ և ապահով կերպիւ չի բուժեր թոքախտը։

—Փրոֆ. ֆոն Պերկման, այտուցախտի (tubercule, էլեմ՝) վիրաբուժական ձեւէն վարակեալ իբր 200 հիւանդներ Քոխեան դրութեան ենթարկելէն ետեւ, դեկտ. 12ին բանախօսութեամբ մ'ըսաւ թէ տարի մը պէտք է որ այս դեղին զօրութեան աստիճանին և ներարկմանց քանակութեան և չափին վրայ վերջնական կանոններ կարենան ճշդուիլ և հրատարակուիլ։ Բացայայտ է սակայն թէ ինչ ինչ պարագայից մէջ վերջին ծայր զգուշութիւն պէտք է այս դեղին կիրառութեան համար, քանի որ դեղին աւելի կամ նուազ չափազանց գործածութեամբ մահեր պատահած են արդէն։

—Տքթ. Քոխի կեղծամշկութեան (էուշ դոշ)ի համար գտած դեղն ոչ նուազ ուշադրութիւն կը գրաւէ, բայց առայժմ անանոց վրայ կը փորձուի, յաջող արդեամբք։ Կեղծամշկութեան միկրոբը կը պատրաստուի, chloride d'iodineով բաղադրութիւն մը կը շինուի, և ասով պատուաստ մը ձեռք կը բերուի։

—Լոխմպուրկի քաղաքային խորհուրդն որոշեց Փառնէլի անունը ջնջել սկովտական այն վաղեմի քաղաքին պատուակալ քաղաքացւոց կարգէն։

—Կաւկասեան լեռնաշղթային մէջտեղէն ի մօտոյ երկաթուղի մը պիտի անցնի 150 վերստ երկայնութեամբ, 48 միլիոն ռուպլ ծախիւք, փապուզոյ մը (Ռէ-Ռէլ) միջոցաւ որոյ երկարութիւնը պիտի լինի մետասան վերստ։ Սուրամի փապուզին շինող լեհ Պ. Վիթեւսքի ստանձնած է այս գործ։

—Սատիկ ցուրտ ի հիւսիսային Ֆրանսա, ուր յանկարծակի մահեր ալ պատահած են այս պատճառաւ։

—Փարիզի Ռոշիլտք 120 հազար ֆր. ղրկեցին Փարիզի աղքատանոցաց վարչութեան (Assistance Publique), 100 հազար ֆրանքն աղքատիկ ընտանեաց անվճար մացեալ վարձքերը վճարելու համար, որպէս զի այս եղանակիս մէջ իրենց բնակարաններէն չհանուին, և 20 հազար ֆրանքն ուտելեաց և հագուստի բաշխման համար։

—Իտալիոյ կառավարութիւնն, հետեւելով Ռուսիոյ, Աւստրիոյ և Ֆրանսայի օրինակին, արգիլեց Քոխեան դեղին կիրառութիւնն հիւանդանոցներէն դուրս։

—Անցեալ օր ծանուցուեցաւ թէ քանի մը յեղափոխականներ արտաքսուած են Օսմանեան Լեռնաշխարհէն։ Այս երեքն ալ ոչ երկար ոչ կարճ են։ Այս երկու Պուլկարք Իտալիա ապաստաներ են առայժմ։

—Պ. Քրիսփի, Երեսփ. ժողովոյն մէջ, իւր ներքին քաղաքականութիւնը բացատրելով, ըսաւ թէ Պապն իւր հոգեւոր իշխանութիւնն ի գործ դնելու համար պէտք եղած ազատութիւնը կը վայելէ Երաշխաւորութեան Օրէնքին շնորհիւ, որ հաստատուած է յետ դրաւման Հռոմայ իտալեան թագաւորութեան կողմէ։ Գալով աշխարհային իշխանութեան, Իտալիոյ մէջ մէ՛կ թագաւոր միայն կայ, որ է Ումպերթօ թագաւոր։

ԱՋԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էջմիածնէն կը գրեն թէ հանդուցեալ Գէորգ Կաթողիկոսի դամբարանին համար մարմարեայ փառաւոր տապանաքար մը կը պատրաստուի։

Դատական նախարարութեան կողմէ ի Պատրիարքարան ուղղեալ պաշտօնագիր մը՝ ծանուցանելէ յետոյ թէ Պետական Խորհուրդը ձեռնարկած է բարեկարգելու մայրաքաղաքիս ջուրերու վարչութիւնը, կը յանձնարարէ տեղեկագրել թէ իրրեւ ազգային սեփականութիւն վաղ ի եղած ո՛րչափ ջուրեր կան, թէ ի՛նչ պայմաններու ներքեւ վաղ ի եղած են և թէ տասը տարուան միջոցին այդ ջուրերու համար ո՛րչափ ստակ արուած է — Եոլճեներուն և այլն։

Պատրիարքարանն այդ մասին տեղեկագիր մը պատրաստելու վրայ է։

Թիֆլիզի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Սպահանի և Հնդկաստանի վիճակին վրայ ձեռնադրուած Նորապակ Եսայի եպիսկոպոս Աստուածատուրեան Նոյեմբ. 15ին Պաքու ուղեւորեր է, Բէյտի վրայով իւր նոր պաշտօնատեղին երթալու համար։ Եսայի Սրբազան բաւական տարիներ Մանչէսթրի հայ գաղթականութեան հոգեւոր հովուի պաշտօնը վարած ըլլալով, ծանօթ է անգլիական բարուց ու սովորութեանց և կը խօսի անգլ. լեզուն։ Այս [illegible] պիտի օգնեն անշուշտ [illegible] այոց նոր առաջնորդին՝ [illegible] ակէ ազատել կալկաթա[illegible]ան և ազգային կալուածատուրաց համար կատակները։

[illegible]բուի Թագական խորհուրդը կը [illegible]եղմէ ծանուցանել թէ՝ վաղը, [illegible]ադին Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյն [illegible]տօնախմբութիւնն ըլլալով, Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Դերձակեան հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ։

Հանգուցեալ Գէորգ էֆ. Խաբամճեանի եղբայր Խաչիկ էֆ. Խաբամճեան և որդիքը՝ Միհրան, Օննիկ և Պողոս էֆէնտիք ինչպէս նաեւ Զրաճեան, Մուրատեան, Մէլիքեան, Գոլոյեան, Փափազեան և Ֆատեան ընտանիքներն հրապարակաւ իրենց շնորհակալիքը կը յայտնեն ամեն այն ազգականաց և բարեկամաց և այն պատուարժան անձանց որք ներկայ գրտնուեցան հանգուցեալ ԳԻՈՐԳ ԷՖԷՆՏԻ ԽԱԲԱՄՃԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և թաղման հանդիսին և այս տխուր առթիւ իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքն արտայայտեցին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ, Վեհ. Սուլթանը միջօրէին այդ մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ և զօրահանդէսը դիտելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Զօրահանդէսին մասնակցեցան նաև Գերմանիայէն վերադարձող օսմանեան սպայք, որք արժանացան Վեհ. Սուլթանի բարձր գնահատման։

Կայս. պալատն առջևը գտնուած քէօշկին մէջ կը գտնուէին գերմանացի դեր-ծովակալ Շրէօտէր, իւր հետեւորդք, գերմանական դեսպան Պառոն տը Բանոմիհ և առաջին թարգմանը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցան։

Դեր-ծովակալը, որ այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս ի Միտիլլի իւր նաւատորմին միանալու, իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց և շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն նկատմամբ եղած հիւրասիրութեան և ընդունելութեանց համար։

Թէ՛ դեսպանն և թէ՛ դեր-ծովակալը կրկին անգամ Վեհ. Սուլթանի մեծարանացն արժանանալով, Բերա վերադարձան պատուական կառքերով։

Ունկնդրութեան պահուն թարգմանի պաշտօնը վարեց արարողապետ Միւնիր փաշա։

* *

Դեր-ծովակալն անցեալ օր արքունի նաւարանը գտնուած պահուն գոմեստիք խօսած է օսմանեան զինուորաց նկատմամբ, յարելով թէ Գերմանիոյ կայսեր՝ օսմանեան զինուորներուն նկատմամբ ունեցած համարումը սխալ չէ և թէ ինք ի Գերմանիա վերադառնալուն պիտի շնորհաւորէ կայսրն թէ բնաւ խաբուած չէ իւր զգացմանց մէջ։

ԿՐԷՏԱԿԱՆ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վեհ. Սուլթանը Կրէտական Շքադրամ շնորհած է Իւր հրացանակրապետ Ահմէտ Ճէլալէտին փաշայի։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՀԱՅԿԵՐՈՑԹՔ

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ հինգշաբթի գիշեր հայկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ էին գերմանական դեսպանն ընտանեօք, անգլ. դեսպանուհին, արարողապետ Միւնիր փաշա, կայս. թանգարանի տնօրէն Համոլի պէյ և այլ հրաւիրեալք։

—Զորեքշաբթի գիշեր ևս անգլ. դեսպան Սըր Ռ. Լիլեքմ Հուայդ հայկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ էին Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա, խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշա Ցատեան, Շէրիֆ պէյ, Փօն տէր Կոլձ փաշա և բազմաթիւ հրաւիրեալք դեսպանական մարմնէն։

—Նոյն երեկոյին, իտալական դեսպանն ևս հայկերոյթ մը տուաւ որուն ներկայ էին Պ. Նէլիտոֆ, արարողապետ Միւնիր փաշա և այլք։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրթական Նախարարութեան քննիչներէն Լինվէր էֆէնտի Նոյն նախարարութեան քննիչներու ոմանց նկատմամբ ծրագիր մը մատուցած էր Գերագոյն Խորհրդոյ որոշմամբ Մէարիֆի բարձրագոյն ժողովը քննութեանց ձեռնարկած էր։ Արդ, այդ ժողով իւր քննութիւններն աւարտած ըլլալով, այդ խնդրոյ վերաբերեալ գրութիւնները պիտի յանձնէ Պետական Խորհրդոյ, դատաստանի ձեռնարկուելու համար։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Յառաջիկայ երկուշաբթի, 10 դեկտեմբեր, Եղեռնադատ Ատենին առջեւ պիտի սկսի՝ իբր յեղափոխականամասնախմբին նախագահ ամբաստանեալ ռուսահայ Յակոբ Վարդ-Պատրիքոֆի և ընկերաց դատն։

Ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ Վարդ-Պատրիքոֆի փաստաբան կարգուած է Թօքատլեան Դաստպար էֆ. (և ո՛չ թէ Թընկըր Սիմոն էֆ. ինչպէս ծանուցած էր Մէնդէս) և նորա ընկերաց փաստաբան կարգուած են Պապայեան Պետրոս, Սիմոնեան Խնդիր, Իզզէթ և Քալայճեան Գրիգոր էֆէնտիները։

ՕՍՄ. ԲԷՅԻՆ

Օսմ. Մխախոտի Բէյիի բաժնեթուղթք հինգ ֆրանքի անկում մը ունեցած են այս օրերս, անկում որ պարզապէս հրապարակի վիճակէն առաջ եկած է և ոչ թէ ընկերութեան կացութենէն։ Արդէն, նոյեմբեր ամսոյն մէջ, Բէյիի վաճառմանց գումարը բարձրացած է 151,000 ոսկւոյ, մինչ նախորդ տարւոյ մի և նոյն ամսոյ հասոյթք 135,000 ոսկի եղած էին։

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Մէնդէս՝ կ'ըսէ թէ Էրէյրիի մետրապոլիտ Տ. Եէրմանոսի ինչ ինչ զեկոյցներ եղած են և կը կարծուի թէ Պատրիարքարանի խնդիրը պիտի կարգադրուի՝ այժմու անդամները պաշտօնանկ ըլլալով՝ անոնց տեղ ընտրելի նոր անդամներու միջոցաւ։

Սինոդն և քաղաքական ժողովը Երէկ ի նիստ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեցին վերջերս ի ի Պատրիարքարան ղրկուած նախարարական պաշտօնագրոյն վրայ։

Քիրիաքօրուլօ էֆէնտի նախընթաց օր Մեծ-Եպարքոս Բեսամիլ փաշայի քով կոչուելով, Ն. Բարձրութեան հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պատրիարքարանի գործոց վրայ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՔՈՒԹ

Այս խորագրին տակ հետեւեալը կը կարդանք երէկուան Մէնդէս-ի մէջ։

Կայս. չորրորդ զօրաբանակի (որոյ կեդրոնն է Երզնկայ) դեղագործներէն Եօրկաքի էֆէնտի տեղեկագիր մը յղած է ի կայս. պալատ, յայտնելով թէ թոքախտի անվրէպ դարմանման համար դեղ մը գտած է։

Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Բարձր. Սպարապետն հրամայած է կայս. Դ. զօրաբանակի հրամանատարին՝ կ. Պոլիս ղրկել Եօրկաքի էֆէնտին։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Զմիւռնիոյ լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ, այս երեքշաբթի գիշեր ժամ 1/2ին ու 9ին երկու անգամ Զմիւռնիոյ մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է հարաւային կողմէն։ Թէև Զմիւռնիոյ մէջ որ և է վնաս չէ պատահած, սակայն ժամ 1½ին Գուշ Ատայի մէջ գրէթէ բոլոր տուներն վնասուեր և 15ի չափ տուներ բոլորովին փլեր են։ Մարդու կորուստ պատահած չէ։ Տեղական կառավարութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է երկրաշարժէ վնասուողները պատսպարելու համար։

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Յայտնի է թէ Պ. Նակէլմաքէրսի կողմէ Պանտըրմայէն Աֆիոն-Գարահիսար շինուելիք երկաթուղւոյն համար պայման դրուած էր ապահովութեան գումար մը վճարել։ Արդ, այդ գումարին փոխարէն մը ցոյց տալու համար Բ. Դուռն՝ Ելմտական Նախարարութեան գրած և այս վերջինն ալ տուած է հարկ եղած պատասխանը։ Իրաց այս վիճակին մէջ կը յուսացուի թէ Նախարարաց Խորհուրդն իւր վաղուան նստին մէջ նկատողութեան առնու այդ խնդիրը։

—Աւելորդական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը քննելով Սոլա և Ֆրաճ էֆէնտիներու առաջարկն, որ կը վերաբերի Իսկէնտէրուն ի Հալէպ և ի Պիրէճիկ երկաթուղի մը շինելու, Սոլա էֆէնտիի առաջարկը տերութեան ու երկրին շահուց համաձայն գտած և ըստ այնմ տեղեկագրած է Բ. Դրան։ Պ. Սոլա իւր շինելիք գծին համար ապահովութեան գումար պահանջած չէ։

—Յայտնի է թէ Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութիւնը պարտաւոր էր Էնկիւրիի կողմէն ալ գծին շինութեան ձեռնարկել։ Արդ, այդ աշխատութիւնք՝ որոց համար 400 գործաւորք կը գործածուին, սկսուած են Զինկեան, Ահի-Մէրուդ, Կէօյէրճինլիք և Աքմազ-Զէշմէ դիւղերէն։

—

ՎԱԳՖ ԿԱԼՈՒԱԾՔ

Էվգաֆի Նախարարութիւնն առաջարկած էր որ Իմ-ԷԷԷԷով եղած վագֆ կալուածոց վերաբերեալ դատերն տեսնուած պահուն կալուածագրոյն հետ նկատողութեան առնուին նաեւ թէ Իմ-ԷԷԷԷն վճարուա՞ծ է թէ ո՛չ։

Պետական Խորհուրդն, որուն յանձնուած էր այս առաջարկութիւն, նկատելով որ այն ամեն վագֆ կալուածոց դատերուն մէջ, ուր սեպհականութեան մասին որ և է դիտողութիւն չկայ, հարկ չկայ կալուածագիր պահանջել և նկատելով որ երբ դիպեալ Իմ-ԷԷԷներու դանձման համար դատը յետաձգուի, այլ և այլ դժուարութիւնք պիտի ծագին, որոշած է որ սեպհականութեան իրաւանց չվերաբերող դատերու մէջ անշարժ կալուածոց տեսարք պարտաւոր չըլլան կալուածագիր ցոյց տալու և դիպեալ Իմ-ԷԷԷները վճարելու։

Նախարարաց Խորհուրդն այս որոշումը վաւերացուցած ըլլալով, Դատական Նախարարութիւնն, ըստ այնմ, Եպարքոսական հրամանաւ պէտք եղածը ծանուցած է ամեն կողմ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տոքթ. Քոխի գիւտն ուսումնասիրելու համար կայս. կառավարութեան կողմէ Պերլին ղրկուած բժշկական պատուիրակութիւնը ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս դառնալու համար։

—

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆ

Կը յիշուի թէ Սուէճի օղլու անուն երիտասարդ մը ֆրանսական հիւպատոսարանին առջեւ դատ բացած էր Ֆոլչ Անթուան էֆէնտիի դէմ, ինքզինքն անոր իբր անհարազատ որդին հռչակելով և դրամական հատուցում պահանջելով։ Արդ, հիւպատոսական դատարանն իւր երեկի նստին մէջ երկրորդ և վերջին անգամ գրաւելով այս դատով, իրաւունք տուաւ Ա. Ֆոլչ էֆ.ի, մերժելով Պ. Սուճիօղլուի պահանջումն և արգիլելով նմա Ֆոլչ մականունը չկրել։

Ըստ մեր մասնաւոր տեղեկութեանց, սխալ էր Սաղոհի երեկի թուով հրատարակեալ այն լուր, իբր թէ Առեւտրական Նախարարութիւնը որոշած ըլլայ պաշտօնանկ ընել Պոլսոյ Ապահովութեան Մնտուկի գաղտապետն ու համարակալը։

—Հիւպատոսական դիւանի անդամներէն Մազհար պէյ թիֆլիզի օսմ. հիւպատոսարան քանչէլէր անուանուած է։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը հրահանգ ուղղելով ամեն կողմ ծանոյց թէ ամեն անոնք, որք Թուրքիայէ Ամերիկա կուզեւորին, պարտին նախ եւ առաջ ինքզինքնին արձանագրել տալ Նիւ-Եորքի օսմանեան հիւպատոսարանին տումարաց մէջ, որովհետեւ հակառակ պարագային մէջ հիւպատոսարանին պաշտպանութիւնը չպիտի կրնան վայելել։

—Դարակէօզ Ալի անուն աւազակն, որ ժամանակէ մը ի վեր Անգրիանուպոլսոյ շրջակայից մէջ կասպատակէր Տիմէթոքա մէջ ձերբակալուեր է։ Կուսակալը դրամական նուէրներ ըրած է այդ աւազակը ձերբակալողներուն։

—Անգլիացի ծանօթ վիպասան Պ. Մառիսն Քրավֆօտ իւր կնոջ հետ մայրաքաղաքս եկած է։ Պ. և տիկին Քրավֆօրտ վերջին անգամ Տրապիզոն այցելած էին։

—Նոյնպէս մայրաքաղաքս եկած է յանգուգն ուղեւորուհի մը, տիկին Պիշոբ, որ Հնդկաստանէն մինչեւ Տրապիզոն ուղեւորած է ցամաքի ճանապարհով, Պարսկաստանէն անցնելով՝ միակ մարդու մը, հընդիկի մը ընկերակցութեամբ։ Պարսկաստանի մէջ տիկին Պիշոբ բանտարկուեր ու բոլոր ինչքերը գրաւուեր են, և ողորմելի վիճակի մը մէջ հասեր է ի Տրապիզոն։ Տիկին Պիշոբ նշանաւոր ճեղինակուհի մըն է։

—Պէրութէն առնուած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ քաղաքին հարուստ ընտանեաց մէկ մասը Եւրոպա ուղեւորեր են և մնացեալք ալ դէպ ի Լիբանան, որովհետեւ Տրիպոլսոյ մէջ հնամախտին սատկանալուն լուրը մեծ երկիւղ առաջ բերեր է անդ։

—Սէ՞մէտ կը պատմէ թէ կայս. Լիսէի ե. կարգի աշակերտներէն Ֆայիգ անուն պատանի մը դասարան մտած պահուն լատիներէնի ուսուցիչ Պ. Լէսքանի քով երթալով, պահանջեր է որ ջնջէ առջի շարթուն իրեն համար որոշուած պատիժ մը։ Ուսուցչին մերժման վրայ, Ֆայիգ անոր կոկորդէն բռնելով՝ գետին պառկեցուցեր և ո՛վ գիտէ ինչ պիտի ընէ եղեր, երբ միւս աշակերտները վրայ հասնելով, ազատեր են իրենց ուսուցիչը։ Ֆայիգ նոյն ժամայն խոյս տուեր է դպրոցէն։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՑԻ

Այս գիշեր
ԼԱ ՖԱՄ Ա ՊԱՊԱ
LA FAMME A PAPA
Վաղը ցերեկ՝
ՄԻՌԷՅԼ (MIREILLE)
Վաղը գիշեր
ՄԱՏԱՄ ՖԱՎԱՌ
(MADAME FAVART)

Լիսէի և Մարսիլիոյ մեծ թատրոններու պարիթօն Պ. Քօրբէ՝ որ կը յաջորդէ Պ. Կէլէնսի, երեքշաբթի գիշեր առաջին անգամ ի բեմ պիտի ելլէ։

ՀԱՅԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Բ-ՐԷՏՈ կոչուած 450 թօնս պարունակութիւն ունեցող երկկայմ յունական նաւ մը անցեալ ուրբաթ գիշեր հարաւային քամիին բռնութենէն քշուելով եկեր Գափուի ժայռերուն վրայ ինկած էր։ Նաւավարն Գաստի վերատեսուչ գայմագամ Թահիր պէյ գիշերանց փութացարկածին վայրը և գերմարդկային ջանքերով յաջողեցաւ, եթէ ոչ նաւը՝ գէթ նաւուն մէջ գտնուող ինը նաւաստիները ազատել և գանոնք ստոյգ մահուանէ փրկելով ապահով ցամաք հանել։ Ուր հարկ եղած անմիջական դարմանները չը խնայուեցան նաւարեկելոց։ Յաջորդ օրը ծովը հանգչած էր և Թահիր պէյ կը շարունակէր իւր մարդասիրական գործը։ Իւր ստորադաս պաշտօնեայներու միջոցաւ նաւին ամբողջ կազմածը յաջողեցաւ ցամաք փոխադրել և անձամբ կը հսկէր բովանդակ օրը։

Նաւարեկեալները ազատելու գործին մէջ Թահիր պէյէ վերջ, որոյ կը պարտին նաւազք իւրեանց կեանքն, նշանաւոր հանդիսացած է Ահմէտ օն պաշի։

Մենք որ այս ամէն մանրամասնութեանց տեղեկացանք նոյն իսկ նաւատիրոջ բերնէն, երախտագիտութեան պարտք մը կը համարինք մեր շնորհակալութիւնը հրապարակաւ յայտնել մաղթելով որ երկինք վարձահատոյց լինին Թահիր պէյի։

ԱՐՄԵՆԱԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԵԷՆի-Գափու 6 դեկտ. 1890

Լ'ԱՎԸՆԻՒ ՏԷ ՖԱՄԻԷԼ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՊՐՈՆՈՒԷՆ

Թիւ 61 Հանրապետութեան փողոց ի Լիոն (Գաղղիա)

Կը ծանուցուի արդոյ հասարակութեան թէ սոյն ընկերութեան Կ. Պոլսոյ գործակալութիւնը Մեծ. Բարսեղ էֆէնտի Թէլլեանի յանձնուած է և թէ գանձման գրոչմաթղթոց ձեւը փոխուած է։ Մանրաման տեղեկութեանց համար դիմել Սուլթան Պայազիտ Մալիյէի գէմ թիւ 62 յիշեալ Թէլլեանի էֆէնտիի գրասենեակը։

206 1—7

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 18 դեկտ.—Պիզմարք իշխան իւր ընտանեաց հետ Պերլին անցաւ Ֆրիտրիխսրուհ իւր ագարակն երթալու համար։ Մեծ բազմութիւն մը եռանդնալից ընդունելութիւն մ'ըրաւ։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 18. Կ'ըսուի թէ դատարանք, որոց կը դիմէ Նաթալի թագուհի, Աքուիշինային պէս անձեռնհաս պիտի հռչակեն իրենք զիրենք։

ՊԵՐՆ, 18. — Հելուետեան ինքնօրէն գումարաց խորհուրդն որոշեց Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը։

ԼՈՆՏՈՆ, 18.—Պոմպայէ կը ծանուցուի թէ քառասարկ տուն մը փլաւ, 40 մարդիկ մեռած գտնուեցան և 60 անձինք՝ վիրաւորուած։

ՈՒԱՇԻՆԳԹԸՆ, 18.—Մերակոյտի հանրապետական անդամոց ակումբն մերժեց արծաթի դրամ ազատօրէն կոխելու առաջարկը, զոր կը ներկայացնեն արծաթի հանքեր ունեցող նահանգները։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 18. — Փեքինի ռուս դեսպանը վերադարձաւ, չինական կառավարութենէն արատնութիւն ձեռք բերելով որ Շէէնի նահանգը բացուի ռուս վաճառականութեան, և Ռուսիա քանի մը տեղեր հիւպատոսներ հաստատէ ի Չինաստան։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 19 դեկտ.—Աւկուսթա-Վիքթորիա կայսրուհին և նորածին իշխանն աղէկ են։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 19. — Օտեսայի վաճառականներէն Հիւկօ Սիւիշիշ Սերպոյ ընդհանուր հիւպատոս անուանեցաւ։ Առաջին սերպ հիւպատոսն է այս ի Ռուսիա— Ինքզինքն սկսաւ շինութիւնն 12,480 տարկառաջոց մեծ զրահաւորի մը շինութիւնը Սեւ ծովու նաւատորմին համար։—Ռուս լրագրիք մեծ կարեւորութիւն տան տար Լապրիւյէռ Ֆրանսացի խմբագրին գործոյն, որ փախուցած է Փասիւէսքի ծայրայեղ Ռուսը։ Բայց հետաքրքրական է իմանալ թէ ինչ թաքուն շարժառիթով գործած է այս խմբագիր։ (Յայտնի է թէ Ֆրանսացի ընդհանուր դատախազը քննութեան ենթարկեց այս խմբագիրն և անոր ընկերուհին։ Ծ. Խ.)

ՕՏԵՍԱ, 19.—Ե-բոլը՝ չոգենաւը, զոր Զարը նուիրեց Սեւ Լերան Իշխանին, երէկ Օտեսայէ մեկնեցաւ՝ 100 հազար փուտ եգիպտացորեն տանելով Սեւ Լերան կարօտելոց, նաև վաճառաց նմոյշներ։

ՓԱՐԻԶ, 19.—Մրչէլ Էյռոյի հետ մեր սակցութեամբ Կուիֆ բարապանն սպանող Կապրիէլ Պոնֆառ վատահամբաւ կինն իւր գործոց համար պատասխանատու հռչակեցին բժիշկներն, հերքելով այն կարծիք թէ Էյռոյի հրամանին տակ գործեր է իւր մտային տկարութեան պատճառաւ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 19.—Ի Քանատա Հալիֆաքսի և Մոնրէալի միջեւ սրընթաց կառնսուրքը գծէն դուրս ելաւ, և գետին մէջ ինկաւ։ 40 մարդիկ մեռան, 100 անձինք վիրաւորեցան։—Ի Զիքակօ և ի Ուաշինկթըն երեք դրամատունք սնանկ հրատարակեցան։

ՎԻԵՆՆԱ, 19. —Երեսփոխանաց ժողովն և Մերակոյան ընդունեցին առեւտրական առժամեայ կարգադրութիւնը Թուրքիոյ, Եգիպտոսի և Պուլկարիոյ հետ։

ՊԵՐԼԻՆ, 19. — Պաշտօնական թերթը կը ծանուցանէ թէ Վիսման հաղարապետ ետ կանչած է Էմին փաշան, որովհետեւ փաշան Պ. Սթոքսի շարժմանց արգելք եղած է, և ամեն հրամանաց անհնազանդ գտնուած է։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 19.—Գահաժառանգին անուան տարեդարձին առթիւ, Զարը զօրահանդէս կատարել տուաւ պահակազօրաց. յետոյ հացկերոյթ տրուեցաւ Ա. Նիշքովի պալատան մէջ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊՈՐՍԱ

Դալաթիա, 8 Դեկտ.

ԸՆԹԱՑԵՍ ՓՈՒԱՆԱԿԱԴՐՈՅ

3 տոկոս Լոնդրայի վրայ	110 1/4
3 » Բարիզի »	22 85

Օսմանեան Քանոնիտէ

Երէկ Եռեսոյ գոց. (Մէյտան. Ս. Ոէրի)	20 1½
Զարուսանի բաժնետոմս	20 2
» »	20 2
Թահվիլտեր Օսմանիէ երէկ երեկոյ	78 31
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑԵՍ ԱՐՏԱՔԻՆ

Փոխառութիւն	A Սերի	41 7/8
»	B »	22 3/4
»	C »	20 2

ՊԱՆԿԵՐԷ ԱԿԸՐԵՐՈՎ

Ռուսերէն ակցիաներ	Անգլ. Լ.	4 38
Քրեդիթ ակցիաներ	Ոսմ. »	9 20
Գամբ տը Ֆրանս	» »	6 25
Ռիո Թինթօ ակցիաներ	» »	4 30
Թրամուէյ	» »	530
Ռուսէրն Նեթսնէսսէ	Ֆր	76 1/2
Բաժնեթուղթ Լավրիոյի	Դ. Ֆ.	152

ԳԻԲՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 19 Դեկտեմբեր, ժամ 3 վայր 35 երկայ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 07 1/4
» » » 3 %	104 40
Օսմանեան քանոնիտէ Ամբիտ	18 47 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	77
Բէյտիի բաժնեթուղթեր	323 75
Պանք Օսմանիէ	610
Դրեսիտ Լիոնէ	808 75
Սուէյեան Ռանթ 5 %	94 52 1/2
Եգիպտական 5 %	472 50
Ջրհորդեթէ Թէլբրդ (1890)	406 25
Եգիպտական փոստակ	485
Ֆրանք տը Ֆարի	853 75
Սամ. մաքս արժէքներ	463 75
Պանկեան ֆրանգ	2411 25
Պանկեան տոմսերին	75 7/16
Ռիո Թինթօ	590
Ռէալ իսպանական	69
Զէր Լանարայի վրայ	25 22 1/2

Լոնտոն, 19 Դեկտ. ժամ 6 վայր — երեկ

Ռոգլ. ֆանտէյնան	95 5/8
» » Սերի Ա	18 1/8
» » » Բ	41 7/8
» » » Գ	22 3/4
» » » Դ	18 1/8
Խոխառութիւն 1877	101 1/16
Ջոնտ Օսմանեան	14 1/4
Դշխագական փոստակ (Ամերիկէ)	95 13/16
» առանձ (Բրիտանիոյ) 1890	92
Ռիո Թինթօ	23 3/16
Հոլանդական փոստակ (Ամերիկ)	101
Հելլենական 5 %	93
Մէքսիկ »	74 3/4
Նուէական 1889	98
Գրանատեան Թարիքի վրայ	25 22 1/2

Վիեննա, 19 Դեկտ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	35 70
» Բէյտիի բաժնեթուղթ	142
Խոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	114 85
» Փարիզի »	45 37

Պերլին, 9 Դեկտ. ժամ — վայր —

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
» Փարիզի »	80 20
Ռուսական թղթադրամ	232 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	77 70
Օսմանեան քանոնիտէ Սերի Դ	18 20

ՆԱՄԱԿ ՊԵՐԼԻՆԷ

ՊԵՐԼԻՆ, 12 դեկտ.

Հոս գտնուող ամեն երկրի մեր արհեստակիցներն հետզհետէ կը մեկնին, ոչ ոք մտադիր է երկար մնալու, վասն զի, ինչ որ հարկ էր ուսումնասիրել առ այժմ կարելի եղաւ քիչ ժամանակի մէջ։

Տոքթ. Քոխի գիւտը գիտական տեսակէտով մեծ արժանիք ունի, միայն թէ գործադրութեան մասին անկատար է կրնայ ըսուիլ։ Ցիրաւի գտած դեղը ժիւրական հիւանդութեանց ամեն տեսակին վրայ ուղղակի ներգործութիւն մը ունի, մինչեւ իսկ թաքուն մնացած և անտեսանելի եղածները երեւան կը հանէ, զորս փորձառութիւնք հաստատեցին։

Քաղաքիս հիւանդանոցներուն ամենը կը գործածեն այդ դեղին, ամեն աստիճանի հիւանդաց և ամեն տեսակ ժիւրական ախտերու դէմ։ Մէկ կողմ թողլով մորթի, բերանի և կոկորդի հիւանդութիւնները, ներքին գործարանաց, մասնաւորաբար թոքերու վրայ գոհացուցիչ արդիւնքներ չի տեսնուեցան մինչեւ ցարդ։

Դեղը բաւական զօրաւոր ըլլալուն, նախ՝ ամէն հիւանդաց չի յարմարիր, երբեմն ՀԱՍԱԿԱՐ իսկ է և մահ կը պատճառէ։ Երկրորդ՝ այն լաւացումը որ կը տեսնուի հիւանդին վրայ շարունակելի չէ մինչեւ ի բժշկութիւն։ Գուցէ երկար փորձառութիւնք կարենան աւելի գոհացուցիչ ը

կը գտնուին հոս, մեծ մասամբ ռուսեր։ Եղանակը շատ դէշ է, ցուրտը միշտ զրօէն վար, երբեմն մինչեւ 12 աստիճան, մառախուղը շարունակ, իսկ արեգակը անտեսանելի եղած է։ Ա. Լեւորդ է ըսել թէ այս պարագային մէջ հոս գալու մտադիր եղող հիւանդներ իրենց վիճակը ծանրացնելէ անդին բան մը ըրած չեն ըլլար։

ՏՐ. Ս. ՍԵՂԲՈՍԵԱՆ

ԱՆՏԻՊ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՔՍԻՄԻԼԻԷՆ ՌՈՊԷՍԲԻԼՌԻ

Կեանց մէջ, երկու տարբեր ժամանակ,
Մարդ կ'արտասանէ, թօթովուն լեզուաւ,
Զոյգ բառեր այց չեշտքն անոյշ ներդաշնակ,
Զեմգիտեր ինչ բա՜ն մ'ունին հոգեգրաւ։
Մին «Մայրիկ», միւսն է «Կը սիրեմ զքեզ»։
Մին կ'ստեղծէ ջինջ մանկիկն յիւր օրրան։
Իսկ միւսն՝ ինքնիրեն կուգայ՝ սիրակէզ
Երիտասարդին սրտէն ի բերան....

Մին՝ երբոր ելլէ շրթներէ մանկան,
Մայր մ'իսկոյն վազէ օրրանին մօտիկ,
Միւսին ի լուր՝ սիրան անմեղ աղջկան
Հեշտալի յուզմամբ տրրոփէ սաստիկ...
—Ա՜հ, դեռատի կոյս, լա՛ւ միտ դիր սակայն,
«Սիրե՛մ զքեզ» բառն յոյժ քաղցր է, իրաւ,
Այլ՝ յաճախ՝ նա՛ որ կ'արտասանէ զայն՝
Անոր արժէքը չը' գիտեր բընաւ....

Պէտք է ըլլայ շատ, չափազա՛նց խոհեմ,
Հեշտ չէ գտնել մի անկեղծ սիրահար։
Այնոր լաւ քան զայլս երդնու «Կը սիրե՛մ...»
Ցաճախ՝ այն է որ սրտէ չարաչար։
Նա որ բան չզգա՛ կը խօսի աղուոր,
Գեղախօս մարդէն միշտ հեռու գընա՛,
Զի՝ ո՛չ ականջովդ՝ այլ սրտո՛վդ է որ
Պարտիս ունկընդրել ինչ որ կ'ըսէ Նա։

Թ-ԷՆ. ԱԼՔ.

ՏՈՔԹՈՐ ՍԱՆԺԱՔԺԵԱՆ ՈՒ ԱՑՐԻՆ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Իր յուզարկաւորութեանը չդացի, և դրժեցի սրբանուէր պարտքի մը։ Հարկ էր ինձ հայտուիլ իր հոգւոյն հետ որ իր անկեղծ սիրովը կը հալածէր զիս, և ըսել թէ,—Տոքթոր, կը սիրեմ զքեզ գերեզմանէն ալ անդին, հովէն, պա՛ղ քամիէն և ձմերանի ցուրտ յողերէն ալ անդին։

Մտերմութեանց մէջ սրբագոյնը գաղափարականն է։ տոքթորի հետ այդ կապերով կապուած էին մեր դրիչներէն շատեր։ Ես օր մը կոչուած էի իր տունը՝ ընդունելու յարգանքն իր անկեղծ սրտին, որուն վրայ նրբին թելիկ մըն ալ գտած էր անարուեստ դրչակ։ Տիկնոջ մը հետ նստեցանք իր սրահը, վայրիկ մը ետքը դուրս եկաւ երիտասարդ բժիշկը, միջին հասակ, նուրբ և թափանցիկ կազմուածք, սիրուն և շնորհալից դլուխ մը։ Գրչինը՝ կատմամբ ունեցած մեծ յարգանքը՝ յարգանքի մէջ խեղդեց զիս, և յորդորանօք խնդրեց որ գրեմ միշտ Պոդոսէ՝ կնոջ։ Ինք զանոնք տեսած էր իրենց հայրենի տնակներու մէջ, խաներու մթին անկիւնները նետուած, ձեռք դրած էր մաշած կուրծքերու վրայ, ուռած թոքերու ճնշումն զգացած և աղտոտ անկողիններու տակ ալ՝ հիւանդի իւղաթուրմ քրտանց հոտն ալ առած։ Մոլութիւնը սիրելու պէս բան մըն է այս,—ընկերական ախտաւորը գրկել մաքուր և անաղտ կուրծքիդ վրայ։

Բժիշկներու համար մեր ամենուս կարծիքն է թէ իբենց արուեստը տակաւ զիրենք անգթութեան կը վարժեցնէ։ և այս պատճառաւ ինչ որ կ'ըզգանք մեք սիրականի մը կամ ծանօթի մը կորստեան առթիւ, կսկիծ, վիշտ, թեթեւ հովի մը պէս են բըժշկին կուրծքին վրայ։ Ո՛րչափ արդեօք ճշմարիտ է այս, չդիտեմ։ միայն սա յայտնի էր որ Տոքթոր Սանճաքճեանի մէջ բնութիւնն անեղծ ու անկեղծ մնացած էր։ իր արուեստին բընութեամբը՝ թէեւ գրեթէ ամէն օր ձեռքերն արիւններու մէջ դրած է, կտրած ու կարած մարդկեղէն փտած ոսկորներ ու պատռուած մասեր, բայց իր դիւրագրգիռ սիրտը միշտ փափուկ մնացած էր մատաղ աղջկան մը սրտին պէս։ Կ'ըսեն թէ արցունքն իր երկար թարթիչներու վրայ իր գեղեցկագոյն զարդն է եղած։

Եթէ ըլլար որ ուշացնէի Պոդոսէոյ կնոջ յօդուածս, լուր կը զրկէր աղաչանօք որ գրեմ։ Հարցուցած էի թէ ի՞նչ կը գտնէ Տոքթորը այդ կըսկիծներուն մէջ։ —Պատասխան ընդունեցայ որ արցունքի համար այդքան աղաչանք յանձն կառնու եղեր։ Ամէն Մոլէ կը մտնէ եղեր իր մէկ սենեակը և կուռ կուշտ կարդալէ ետքը՝ յուզուած ու արցունքոտ դուրս կ'ելլէ անկէց, ըսելով իր տիկնոջ։—Բեմբէ կուշտ մը լայի։ Արցունքի հեշտութի՛ւն, անյաղ հեշտութիւն ունեցած է անոր դառնութեանը մէջ։

Վերջին անգամ երբ այնանի հովերէն զարնուածի պէս՝ անկողին ինկաւ, ըսած էի որ եթէ աղէկնայ, պիտի աղաչէ որ գիշեր մը երթամ, և երեկոյթի ծիծաղներէն, զուարճութիւններէն ետքը, նոր բան մը կարդամ իր սէր-կեանքներ կեանքէն։ իր մտածումն անշուշտ այս է եղած որ զրուած մը, ո՛րչափ ալ ինչ ըլլայ, հեղինակին բերնին մէջ, լեզուին վրայ, շիշտերուն տակ, դէմքին ու աչքերուն փոթորկին ներքեւ, ուրիշ բան մըն է։ Եւ ի՞նչ պիտի ըլլար վախճանը։ —արցունքի հեղեղ մը իր սպիտա՛կ դէմքին վրայ ու սիրուն աչքերուն մէջ։ Բաղդն այդ հաճոյքը զլացաւ գրողին ու լսողին միանգամայն, և միշտ պիտի ցաւիմ իր անուշի՛կ յիշատակներուն մէջ որ արցունքի վերջին հեշտութիւնը չկրցի տալ իրեն։ Այս պարտքն ի սպառ անվճար կը մնայ։

Ցուզարկաւորը չ'կրցի ըլլալ արցունքով, զոր առատ առատ տուած էր իմ պատուքներուս։ մէկ շաբաթ ետքը գացինք իր տունը։ Ոտքդ հազիւ ներս դրած կը ծռիս գլխիկոր։ վեր կ'ելլես մտածմամբ, երեւակայութեանդ ծայրերուն մէջ կը ճգնես նոր բառեր, չլսուած ձեւեր գտնել մխիթարչի պաշտօնն կատարելու։ ներս կը մտնես։ լռին և ընդարձակ սենեկի մը մէջ ամէն բան կը մռնաս, երեւակայութիւն, միտք ու մտածում կ'ոչընչանան սե՛ւ ստուերի մը տակ։ Ամէնքը ալ թուխ հագեր են։ մթին գորգեր պատերէն վար կ'իջնեն, յատակին վրայ փռուած է նոյնպէս նոյն գոյնը։ սե՛ւ սե՛ւ աթոռներու շարքին մէջ՝ սեւ բազմոցին վրայ կծկուած է կին մը նոյն մթութեան մէջ։ և միմիայն, իբրեւ հակադրութիւն այս ամէն մահոտ բաներու ու մահակիր սգաւորներու, սպիտակ վառարանը կ'ելլէ դէպ ի վեր, թախծագին սեւ խողովակներու տակ։ Ցուրտ ամէն բան, վառարանին կարմրուկ բոցերն ալ։

Կը շնչես թէ կը խեղդուիս, չես գիտեր։ մահաստուեր լռութեան մէջ կը լսես մօտէն նուազ հեծիւն, որ դողդղալով կ'ելլէ, կը տեսնես սպիտակ թաշկինակ մը որ Սանճաքճեանի այրուոյն աչքերուն վրայ կը պտտի յուշիկ։ Ո՞ւր են մեր մխիթարական խօսքերը։ բառ մըն ալ չենք կրնար արտասանել, և անմռո՛նչ, անշշունչ կը մնանք աթոռներուն վրայ դամուած։ Ուր ուրեմն ամէն ուժեր բռնի ամփոփելով, քիչ մը բան կը մրմռանք վախըն ի վախ։ «Ձեր սուգը, տի՛կին, հասարակաց է։ սփոփուեցէք, զի շատեր են որ կը բաժնեն զայն ձեզ հետ»։ և ասոնց պէս քանի մը բաներ։ ինչ որ մխիթարական պիտի գտնէինք, այրուոյն կսկծանաց մէկ մասն է։ ինք կ'ըսէ եղեր ստէպ։ «Տո՛քթոր, իմ կեանքս քեզ տամ։ ձեռքերդ, ըղե՛ղդ մարդկութեան մէջ արարչի պաշտօն ունին։ մեղք չէ որ մահը կծկէ զանոնք»։ Եւ արցունքն է կը յորդէ առատութեամբ։ Դուրս կ'ելլենք։ Հրանուշ, իր միակն ու պաշտելին, սեւեր հագած, տուն կը դառնայ մանկապարտէզէն։ Անհոգ է, բան մըն ալ չդիտեր։ զի հայրիկն ի Բարիզ ուղեւորած է, մանկան մը տարապարման անմեղութիւնը կը փղձկէ զմեզ։ և կ'արտասուենք....

Ի՞նչու մահ անոնց որք մահը կ'ըսպասեն։ ...

ՀՐԱՆԴ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՎԷՊ

ԾԱԹԻՍ

Շրջուն վիպասան մը՝ ճիմնուքու, ուշադիր ունկընդրաց շրջանակի մը մէջեղ բազմած՝ կ'սկսի Ափղազաց աշխարհին (¹) իշխանաց փառքն ու առաքինութիւնները գովաբանել։ Կը պատմէ թէ ինչպէս այդ երկրի իշխաններէ մին՝ Զէպէլտա՝ իւր տիրապետութեան ներքեւ գտնուած գաւառին մէջ կը պահպանէր օրէնքն ու բարեկարգութիւն և թէ ո՛րքան վեհանձնօրէն կը պաշտպանէր իւր լեռնային աշխարհին վտանգաւոր կիրճերու մէջէն երթեւեկող ճանապարհորդները։

Զէպէլտա ունէր բազմաթիւ ծառաներ։ յանդուգն և հաւատարիմ հեծելազօրներ և ասոնց մէջ մանաւանդ մին՝ Շաթիմ անուն՝ ամենէն երեւելին էր իւր արիասրտութեան և առ իւր իշխանն ունեցած ճշմարիտ անձնուիրութեանն ու կատարեալ հաւատարմութեան պատճառաւ։ Շաթիմ իւր տիրոջ խորհրդոց գիտակ, ընչից և հարստութենէն միակ պահապան, որսի ընկեր և վերջապէս պատերազմի ժամանակ նորա աջ բազուկն էր։ Իւր վայելած այս բարձր վստահութեան և բացառիկ շնորհացն համար՝ Շաթիմ իւր ընկերակցաց նախանձ ու ատելութիւն էր շարժած։ Սոքա կը մրմռային յանախ իրենց մէջ՝ ըսելով։

—«Ինչո՞ւ մեր իշխանն ա՛յն աստիճան երես կուտայ այս մարդուն, ի՞նչ առաւելութիւն ունի մեզնէ։ միթէ իւր դաշոյնն ապառաժնե՞ր կը կրէ։ իւր հրացանն գնտակը միեւնոյն ժամանակ երեքն գնտակը միեւնոյն տեղը մ'ոդ կ'պանե՞ն, միթէ իւր դաշոյնին ծայրը սատանա՞ն է նստած»։

Շաթիմ լսելով այս վիրաւորիչ ակնարկութիւններն, օր մը ըսաւ իւր ամենէն աւելի նախանձոտ հակառակորդաց։

—Բա՛րեկամք, դուք անգիտաբար եւ յանիրաւի կը շարախօսէք մեր ընկերոջ վրայ։

—Ի՞նչպէս, հարցուց անոնցմէ մին։

—Քանզի չէք խորհիր թէ շատ պիտի պահանջուի անկից՝ որու շատ տրուած է։ եթէ մեզնէ մին յանցանք մը գործէ՝ շա՞տ շա՞տ կը ճամրուի։ իսկ ես, եթէ փոքր պակասութեան մը մէջ գտնուիմ՝ պատիժ ու մահ է պարգեւուս։ Այսպէս է օրէնքը։ Մեզնէ բարձր վստահութիւն եղծանող անձին՝ ամենէն ծանր պատիժը սահմանեալ է։ Մենաց որ՝ ես ալ ձեզ նման իբրեւ պարզ մահկանացու՝ կրնամ բան մը մոռնալ, կարելի է անգիտանամ եւ կամ չյիշեմ սա երեք տարրական ճշմարտութիւնները՝ որպիսիք են՝ Ա. «Զը խաբուիլ ընկերի մը չողոքորդութիւններէ։ Բ. Կնոջ գաղտնիք չտալ։ Գ. Օտարական տըղայն իբր իւր հարազատ զաւակը չնկատել երբէք»։ Գիտէք ամենքդ ալ թէ այսօր բարեկամ մը կը չոյեն ու կը չողոքորդեն՝ վաղը խոշտանգելու համար։ Գալով երկրորդին՝ կարեմ հարկ չկայ ապացուցանելու։ իսկ երրորդին ճշմարտութիւնը փորձով պիտի տեսնէք։ Գիտէք թէ զաւակ չունենալուս պատճառաւ՝ անշափահաս տղայ մը որդեգրած եմ զոր կը սնուցանեմ, կը հագուեցնեմ և ամենայն կերպով կը խնամեմ տանս մէջ։ Այսու հանդերձ՝ բաւ է որ քանի մը դրամ տեսնէ։

—Աղէկ կ'ըսես, վրայ բերաւ նախանձորդ ընկերներէ մին, բայց դու վախնալու ի՞նչ ունիս։

—Այդպէ՞ս կը կարծէք, պատասխանեց Շաթիմ, լաւ ուրեմն, կ'երդնուիմ ձեզ դաշոյնիս վրայ թէ՝ արեգակը Ափղազաց աշխարհին մէջ տասն անգամ մարը չմտած՝ այս ըսածիս ահռելի ճշմարտութեանը կենդանի ապացոյցներով պիտի համոզուիք։

Այս բացատրութենէ գոհ՝ նախանձորդք մեկնեցան։

Մի քանի օր յետոյ, իշխանը՝ անձնական գործի մը պատճառաւ՝ Քապառտի երկիրը կը մեկնէր՝ հաւատարիմ Շաթիմի վստահելով իւր Թանկագին հարստութեանցն հետ նաեւ մի բազէ (չահին) որոյ համար հոգի կուտար։

Հաւատարիմ պաշտօնեայն սկսաւ իւր դերն ի գործ դնել։

Առաւօտ մը իւր երիտասարդ կինն հարցուց Շաթիմի թէ ինչ պատճառաւ տխուր և մտազբաղ կ'երեւէր։

—Զգիտեմ. սիրելիդ իմ Ասսամ, պատասխանեց Շաթիմ. միայն ճշմարիտ է որ զուարթ չեմ և թէ տխուր գաղափար մը պաշարած է զիս։

—Եւ. կարելի չէ՞ որ ես ալ գիտնամ տխրութեանդ պատճառը։

—Չեմ համարձակիր այդ բանն ընել։ Ասսամ. քանզի գաղտնապահութիւնը կանանց համար առաքինութիւն մը չէ, և հետեւապէս խոհեմութիւն չէ ձեզ ո՛և է գաղտնիք վստահիլ։

—Օր մը երբէք իմ բարեկամուհեացս անխորհուրդ խօսք մ'ըսած ո՞նիմ։

—Գուցէ առիթը չես ունեցած։

—Կը կարծե՞ս թէ իմ խօսակցութեանցս մէջ անգգոյշ գտնուիմ։

—Ինչո՞ւ չէ, բաւական է որ կին ես։

Իւր էրկան այս կծու ակնարկութեանց վրայ Ասսամ իւր վարդագոյն շրթունքներն սկսաւ խածնել և նոյն պահուն արտասուաց երկու կաթիլներ այտերն ի վար հոսեցան։

—Մի՛ նեղանար, սիրելիս, ըսաւ Շաթիմ, կեանքս այս գաղտնիքին կապուած է։

—Զե՞ս հաւատար թէ քու կեանքդ իմոյս չափ սիրելի և թանկագին է ինձ համար։

—Կատարելապէս կ'հաւատամ, միայն թէ առանց ուզենալու կրնաս մատնել զիս։

—Կերդնուիմ քեզ Շաթիմ, կը խոստանամ՝ երկիւղածօրէն պահել գաղտնիքդ՝ որպէս խնամ կը տանիմ պահպանել իմ գեղեցկութիւնս։

—Լա՛ւ. քանի որ այդ աստիճան կը վստահացնես զիս, կը հաւատամ քեզ, մտիկ ըրէ ուրեմն։ Երէկ կախարդ մը ներկայացաւ ինձ—և գիտես թէ այդ մարդիկ ամէն ինչ գիտեն և կարող են գուշակել—այո՛, կախարդն մօտենալով ինձ ըսաւ «Շաթիմ, բարի և առաքինի մարդ մ'ես դու, ամէն յաջողութիւն ունիս, միայն թէ գերագոյն երջանկութիւն մը կը պակսի. այն է անզաւակ ըլլալդ որ անշուշտ քու և դեռատի կնոջդ ամենէ մեծ վիշտն եղած է»։

—Ա՜հ, գոչեց Ասսամ, ո՛րքան աղէկ գուշակեր է միտքս։ Այո՛, այդ իսկ է միակ վիշտս ու սրտիս դառնութեան պատճառը։

—Կը հաւատամ, յարեց Շաթիմ, եւ մտիկ ըրէ թէ տակաւին ինչ ըսաւ։

«Քու օգուտդ կը խորհիմ եւ կ'ուզեմ զաւակ մ'ունենալու միջոցը ցոյց տալ քեզ»։

—Զաւա՞կ մը, օ՜հ, Աստուած իմ. հոգւոյս գանձը պիտի լինի այն։ Եւ ցոյց տո՞ւաւ արդեօք այդ երջանկութեան հասնելու միջոցը։

—Այո՛, պէտք է ըսաւ՝ պարարտ եւ աշխոյժ բազէ մ'առնուլ եւ խորովել զայն...

—Որպէս զի ուտե՞մ։

—Աղէկ գուշակեցիր,

—Շաթիմ, գիտեմ թէ այնպիսի բազէ մը ո՛ւր կը գտնուի, իշխանին պալատան մէջ, այնպէս չէ՞։

—Կամաց խօսէ. Ասսամ, գուցէ մեզ մտիկ ընողներ ըլլան

—Իշխանին պալատան մէջ, կրկնեց կինը ցած ձայնիւ,

—Ահա այս է խնդիրը։

—Իրաւ ձեռք ձգեցի՞ր այդ բազէն,

—Այո՛, իշխանին սիրական բազէն խորովեալ ու պատրաստ է։

—Ինդրեմ ո՞ւր է, պիտի լափեմ զայն։

—Հո՛ն, տիվանին վրայ, շալի մը մէջ փաթթուած է։ Սակայն Ասսամ, կրկին անգամ կը պաղատիմ քեզ, եւ ոչ մէկուն բան մ'ըսես, եթէ կեանքս քեզ համար սիրելի է։

—Վստահ եղիր, հոգի՛ս, ոչ ոք պիտի իմանայ։

Այս խոստման վրայ Շաթիմ դուրս ելաւ։ Կինը զգուշութեամբ չորս դին դիտելէ յետոյ՝ մտուեցաւ տիվանին, շալը մէկդի ըրաւ եւ անրացատրելի ուրախութեամբ ձեռքն առաւ մոգական բազէն։ Եւ ահա նոյն պահուն սենեկին դռան առաջ երեւցաց Ճուզէպիի, Շաթիմի կնոջ կամքնկերուհին։ Ասսամ սկսաւ խորոված թռչունը ճաշապարանոց չալին մէջ փաթթել եւ պահել զայն։ սակայն իւր յուզումն ու սրտադողն ուր պահկը։ Ի՞նչպէս ծածկէր զայն։ Այնպէս որ Ճուզէպիի հարցուց անոր։

—Ասսամ, ի՞նչ ունիս շալին մէջ։

—Ոչինչ, բան չկայ, խնդրեմ. հանգիստ ըրէ, ի՞նչ կայ չկայ տեսնենք։

—Իրաւ որ եթէ նոր բան մը կայ, այն ալ սա է որ ինծմէ գաղտնիք մը կը պահես։

—Հաւատա՛ գաղտնիք պահած չունիմ. կը վստահացնեմ քեզ։

—Լաւ, այն ատեն թող տեսնեմ ի՞նչ է սա շալին մէջինը։

—Ո՛չ, ո՛չ, անհնար է սիրելիս, վասն զի սոսկալի գաղտնիք մը կայ անոր մէջ։

—Ա՜հ..., իմ գաղտնապահութեանս վրայ կը տարակուսիս հա՞. շատ աղէկ, այն ատեն ես ալ միեւնոյն ընթացքը պիտի բռնեմ քեզ նկատմամբ, նա մանաւանդ չպիտի ըսեմ թէ ամուսինս ի՛նչ բերաւ ինձ իւր վերջին արշաւանքէն վերադարձին։

—Մի՛ նեղանար, սիրելիս, ընդհակառակն խորհէ թէ այս անգաղտնապահութիւնը սիրելի էրկանս մահուան պատճառ կրնայ ըլլալ, եւ այս ըսածիս, կարծեմ դուն ալ իրաւունք կուտաս։

—Հոգ չէ՛, մի՛ ըսեր. միայն թէ ես ալ իմ գաղտնիքս չպիտի չայտնեմ քեզ...

—Մտիկ ըրէ՛ Ճուզէպի, երկու բառ միայն պիտի ըսեմ, պայմանաւ որ աւելին չպահանջես։ Այս շալին մէջ առաջին կարգի բազէ մը կայ զոր եթէ ուտեմ, կախարդի մը ըսածին նայելով, զաւակի մը տէր պիտի լինիմ։

—Աստուծոյ սիրուն, իրա՞ւ կ'ըսես,

—Այո՛, ճշմարիտ է ըսածս,

—Ո՜հ, աչացս լոյսն, հոգիդ սիրեմ, այն ատեն պատառ մ'ալ ինծի տուր,

—Անհնա՛ր է.

—Մէկ ազդրը միայն, անուշիկս,

—Զըլլար ըսի,

—Ասսամ, արեւո՛ւդ համար. գերիդ ըլլամ, թեւիկին մէկ ծարիկը, կտորիկ մը. թէկ մը միայն բաւական է։

Այսպէս աղերսելով՝ Ճուզէպի գրկեց իւր բարեկամուհին և ա՛յնքան սոսկեց. այնքան պաղատեցաւ որ Ասսամ բոլորովին թուլնալով, իսկոյն մտացաւ ամէն խոստում և մահուան վտանգ, ու վերջապէս բազէին մէկ թեւը բարեկամուհւոյն յանձնեց։

—Ի՜նչ երջանկութիւն, կը գոչէր Ճուզէպի. մա՛յր պիտի ըլլամ վերջապէս և ո՞րքան կանայք իրաւամբ պիտի երանեն զիս։

—Տարակոյս չկայ, յարեց Ասսամ, միայն թէ խնդրեմ, մարդու բան մի՛ ըսեր,

—Հոգիս, ինչո՞ւ սիրտդ այդքան կը հատցնես, միթէ ես օր մը անգաղտնապահ գտնուած ունիմ։

—Փիտե՞ս ինչու կրկին անգամ կը խնդրեմ, որովհետեւ. մեր մէջը մնայ, ասի մեր իշխանին սիրական բաղէն է զոր պիտի ուտենք։

—Իրա՞ւ կ'ըսես, էյ չիտակն իրաւցընէ սոսկալի բան է։

—Այսու հանդերձ, ամուսինս հարկաւ սուտ մը կը չիմէ. օրինակի համար կ'ըսէ թէ դիպուածով փախաւ եւ այս կերպով ամէն բան կը ծածկուի կ'երթայ։

Այսպէս՝ երկու կանայք իրենց ապագայ մայրութեան վրայ խօսակցելով՝ փառաւորապէս ճաշակեցին պատուական խորտիկն և ապա իրարմէ բաժնուեցան։ Ճուզէպի, հակառակ իւր տուած խոստմանն ու երդումներուն, չկրցաւ իւր դաղտնիքը պահել, այնպէս որ նոյն երեկոյին իսկ բոլոր Ափղազաց աշխարհն իմացած էր այս դէպքը։

Իշխանը վերադարձին՝ իւր քով կը կոչէ հաւատարիմ Շաթիմն և այլ եւ այլ նիզոց վրայ խօսակցելէ յետոյ՝ իւր թանկագին բազէն կը հարցնէ։ Շաթիմ հեկեկաձայն և ամօթահար՝ ծունր կ'իջնէ իւր տիրոջն առաջ՝ ըսելով «Իշխա՛ն, փախա՛ւ սիրական թռչունդ, և անտարակոյս ցարդ արծիւներու որս եղած է»։ — Ոտքի ելլ, պատասխանեց Զէպէլտա, դժբաղդութիւն մ'է այդ զոր անհնար չէ դարմանել։

Սակայն երեկոյին՝ իշխանը՝ նոյն իսկ Շաթիմի նախանձորդ ընկերներէն իմանալով խնդրոյն բոլորովին տարբեր վիճակը, անհնարինս կատղեցաւ և վճռեց օրինակելի ինն եղանակաւ պատժել իւր անհաւատարիմ պաշտօնեայն։ Ուստի նախ իւր ներկայութեան կոչելով ըսաւ.

—Ամբողջ քսա՞ն տարի էր ամէն ինչ կատարելապէս վստահացայ քեզ Շաթիմ. իսկ դու, թշուառակա՛ն այսպէս կը յանդգնիս խաբել՝ զիս։ Եւ ո՞վ գիտէ թէ տակաւին ինչ գեղծումներ գործած ես ստախօսութեան և նենգամտութեան դիմակին ներքեւ։ Պատրաստուէ ուրեմն մահուան, վասն իսկ պիտի հնչէ կենացդ վերջին ժամը։

Եւ այն պահուն երբ իշխանին հեծելազօրք՝ դատապարտեալն շրջապատած ի բանտ առաջնորդելու վրայ էին՝ իւր կինը Ասսամ՝ վազելով կը հասնի էրկանը մօտ և յորդ արտասուք թափելով թողութիւն կը խնդրէ իւր գործած ամենամեծ անխոհեմութեանն համար։

—Մի՛ պատուեր քօղդ, մի՛ փետտեր քու գեղեցիկ մազերդ, պատասխանեց Շաթիմ, կը ներեմ քեզ, սիրելի կինս, թո՛ղ Աստուծոյ և իշխանին կամքը կատարուի։ Իսկ դուք, ընկերակիցք իմ, ըսաւ զինքը շրջապատողներուն, պահ մը նստեցէք մօտս և խօսակցինք։

Զայս ըսելով՝ ոսկեւոյ երկու քսակ դրաւ սեղանին վրայ և շարունակեց։—Բարեկամք, ահաւասիկ իմ բոլոր հարստութիւնս որոյ այլ ևս պէտք չունենալով՝ կ'ուզեմ արդարութեամբ բաժնել զայն։

—Հիմա, ըսաւ Շաթիմ, ձեռքը ոսկեւոյ քսակէն լիսարաւեն հանելով, այս հարստութենէս մաս մը կնոջս։ Երկրորդ անգամ ձեռքը խոթելով քսակին մէջ,—այս ալ, ըսաւ, իշխանին ձիաւորաց՝ որք այսքան երկար տարի իմ ընկերակիցներս եղած են՝ ուստի բաժնեց անոնց։—սա երրորդ մասն ալ քեզ կ'ուտամ, Ասթէր, ըսաւ, դառնալով իւր օրդեգրին որ հոն ներկայ կը գտնուէր։ Իսկ այս չորրորդ մասն ալ կը պահեմ անոր՝ որ վաղը գիս պիտի խեղդէ, ըստ հրամանի իշխանին։

Շաթիմի նախանձորդք՝ ոսկիներու փայլէն հրապուրուած՝ սկսան իրարու հետ փսփսալ։

—Է՛, տեսնենք բաւ Շաթիմ, ձեզնէ ո՞վ կ'ուզէ վաղը այդ պաշտօնը յանձն առնուլ։

—Մտիկ ըրէ, պատասխանեց Ասթէր, իւր բարերարին մտուելով, ի՞նչ յիմարութիւն է որ քու ամենէն աւելի մտմտդիկդ օտարներու թողուն այնպիսի պաշտօն մը զոր իրենք ալ չենք շնորհք կրնան ի գործ դնել, ուստի վաղը՝ ես պիտի խեղդեմ քեզ։

—Վա՜յ լակոտ, վա՜յ իժի ծնունդ, գոչեց Շաթիմ դառնութեամբ, արդէն կ'ըսպասէի քեզնէ այդ վատութիւնը։

Եւ դառնալով իւր ընկերակցաց «Է՛ բարեկամք. ըսաւ, արդարեւ հիմայ փորձով համոզուեցա՞ք սա երեք ճշմարտութեանց թէ «Ոչոք չէ ընկերին չողոքորդութիւն ներէն խարուիլ, կնոջ գաղտնիք վստահիլ, և երրորդ՝ օտարական տղայն իւր իւր հարազատ զաւակը նկատել»։ Ցեսաք ըսածներուս ճշմարտութիւնը, ապա ուրեմն իրաւունք չունիք իմ վիճակիս վրայ նախանձելու, և ես պիտի շարունակեմ յայտնի՛ ես հաւատարմութեամբ ծառայել մեր վեհափառ Տիրոջ։

—Հապա՛ գողցած ու խորոված բազէդ. հարցուցին իւր ունկնդիրներէ ոմանք։

—Սիրելիդ իմ Ասսամ, ըսաւ Շաթիմ իւր կնոջ դառնալով, քու կերածդ հաւնոցի ամենապարզ աքաղաղ մ'էր։ Գնա՛ ըսէ ուրեմն իշխանին թէ իւր վեհափառ բազէն ողջ առողջ է և թէ իւր պալատան մեծ սրահին մէջ կը գտնուի նա՝ ուրախ եւ զուարթ։

ԲՍԱՎԻԷ ՄԱՌՄԻԷ

Ադամ Ֆրանս. Այոբեանց

Թ-ԷՆ. ՄԱՐԳԱՐ

ԾԱՆՐԱՇՈՒՇՔԻ

գործածեցէք

ՖՈՒԻՒՆՕ ԹՈՒՂՊ

Այս պատրաստութիւնս, որ հանրածանօթ է «Ս» տարիէն ի վեր իւր առնեցած յաջողութեամբ, մեծագոյն վարձատրութիւնն ստացած է 1889 Տ եզրակն Արուեստահանդիսին մէջ, Նշանաւոր ամերիկ կազմակ գնահատչ մատնահաւատներն, որոնք գնդամակցեն ուսուցչք բժիշկք և գեղագործք Բարիզու և այլ երկրաց։

Այս թուղթ հիւանդին քով պարուելով, փոյթնատան կնոջով կը գտարեց ունէ հազը Հշարդութիւն։ 208

Կը գտնուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ 5—13

ԱԶԳ

Կը ծանուցուի հասարակութեան, թէ յաւաջիկայ կիրակի 9|21 դեկտեմբեր, երեկոյեան 11ին, ամուրդով ի վաճառ պիտի հանուի՝ Միւլք կալուած մը, որ կը գտնուի Բերայի կեդրոնը, Սուլ-Թէրադի փողոց, Թիւ 8։

Այս կալուած որ հաստատուած է իբր 750 քառակուսի կանգուն տարածութեամբ գետնի մը վրայ, կը պարունակէ մասամբ քարակիր՝ գեղեցիկ տուն մը, 20 օթեակով, 2 սրահով, խոհանոցով, լուացանոցով, մառանով, ախոռներով, ածուխի և փայտի յատուկ մթերանոցներով, և պարտէզ մը։

Կալուածը պիտի թողուի ամենէն աւելի գին առաջարկողին, որ պարտի անմիջապէս վճարել, իբր փէշ, ամուրդի գնոյն 100ին 10ը, մնացեալն Հէօճէթին փոխանցման պահուն հատուցանելու պայմանաւ։

Վերոյիշեալ տունը կարելի է այցելել ամեն օր, և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ստորագրելոյս գըբասենեակն, ի Ղալաթիա, Բէրշէմլէ Բազար, Զէյլէ փողոց, Թիւ 10։

Է. ՏԷ ՔԱԱԹՐՕ

2—3 (Գոնտրա—Ծանչոլոս)

ԱԶԳ

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՊԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ալէքս. չոգենաւը, նաւապետ Քինկ, աստ կը բեռնաւորի Լիվրբուլի համար։

ԱԶԳ

Գրչոկոլը Ցովհան չոգ. ընկ.

ԻԼԱՆ

ԻՒՍԻՒՍՏԱՐ ՄԼՀՔԷՄԵԻ ՇԷՐԻԷՍԻՆՏԷՆ

Մահմուտ Ճելալէտտին փաշանէն հայաքնուտ թարգմ. թեսարրուֆնտա օրուպ պատ վէնթաթ վէրէսէսնէտ ինթիգալ իսէն Ալէմ Տաղդնտա քեսին տերանինտ իւշ օտա վ պիր սուֆա վէ պիր մանթպաթ վէ էլ ի գուլու վէ իւշ սիսոր վէ իքի մնասուրա տալ լեգիզ վէ միւշթէմիլտեր սարբէյի հավի թիմար պաշը թապիր օլունուբ հայվանաթ վէ եսեվաթ չինթի վէ զեխիր պաշգտնա օլարագ Ալէմ Տաղը չինթիլիկի տիմի-բլէ մնասրուֆի պիր գըթա չինթիլիկին խեպայիսթիլէ հերասէթ վէ զերասաթ օլունուբ թախմինէն 130,000 սէնտիմ թարա վէ գօրուլուգ վէ օրման սեօրթ պին ատէտ լիրաի սամանիսէ թալիպի եօհսէսինտ թեգարրուբ խուսպ պունտան գիյատ իլէ թալիպ օլան զէվաթրն թարիրը իլանտն եվվել պէշ կիւնէ գատար իսակիւտար սէհրէվէի չերիյէսինէ միւրաճաաթ խրլէսելերի իլան օլունուբ։ 222

6 ճէմազի իւլէվվել 308 1—2

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Հայվանաթը միրիլ իտարէսի իչուն չուպաթ նիհայէթինէ գատար լիզումի օլան իքի միլիոն գըյէ արբանրն քեանունի էվվելլին օն իքինճի չարշէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վերիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարրն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուբ։

Քեանունի էվվել 6 848

Նո. 15 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Թարապուլուսը Ղարպ ֆըրգասընն ալթը այլրդ իտարէի մուայէնաթը իշիւն միւպայեսը մէվգբի միւնագասատա պուլունան էրզի սատէ տազիդ վէ պուզտայրն իթասընա թալիպ օլանլարրն թարիհի իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուբ։

5 քեանունի էվվել 1890 846

Նո. 12 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Իքինճի օրտուտաքի հայվանաթը միրիլ իտարէսի իչուն միւպայեա օլունճաղը էվվելճէ իլան գըրնան իքի պուչուգ միլիոն գըյէ արբանրն քեանունի էվվելլին օնուն

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

37

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻԾ ԵՒՑ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բարեական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած ջնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — **ՄԱՐԻԹԱՑՄ.** — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։*

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՑՆԵՐ

Առողջապահութիւն Բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ ‖ EAU DE BOTOT

կը պահպանէ ակռայները, կը պնդէ ընդերքը, կը զովացնէ բերանը։

ՓՆՏՌԵԼ ԶՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Rue de la Paix, ԲԱՐԻԶ։
Ասկից առաջ՝ 229, Սէնդ-Օնորէ
ԿԸ ԾԱԼՈՒՈՒ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏԱՎԱՃԱՌՆԵՐ ՊՈՎ

Հարցնել նաև Պոթոյի Վինեկրը ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹԸ, Նրբութեամբ և բոյրովը գերազանց։

6 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրաս	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ ջնասներն իբր	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կ'ալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, թիւ 2, Ճերէմեան խան, Դամոնտոյի Պանգալին դիմաց։

25 *Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ* ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԻԷԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

DÉPURATIF INCOMPARABLE
Le Grand Régénérateur du Sang

ROB LECHAUX

Sucs végétaux concentrés de
Cresson et de Salsepareille rouge
FORTIFIE, RENOUVELLE LE SANG
Donne la Santé, la Force, la Vie
Médailles d'Or et Diplômes d'Honneur
A TOUTES LES EXPOSITIONS
Demander la Brochure sur la RÉGÉNÉRATION du SANG
Dépôt Général: MARIO LECHAUX, Pharmacien-Chimiste
Rue Sainte-Catherine, 164, BORDEAUX
Detail dans toutes les bonnes Pharmacies

ԳԵՂԱՆԿ. ԵԱՌՈՒՆ և ԳԵՂ. ՄԱՔԵԼԻՈՒ։

ՄԷԼՊՈՄ

ՄԱՔԵԼԻՈՒ ՄԻԿ ՀԱՏԻԿ ԽՈՐՈՂԻՉ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձնէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը։ Կը դադրեցուցնէ անոնց թափելը։ Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացուցնէ թեւերը, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիս։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւշիւքեան Եղբարց դեղարանը Եէնի ճամի փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քալտրրըմ Էմմոն Բարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւշիւքեան Եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իզմիտոյի անուշահոտութեանց վաճառատունը։

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒՆ

ԼԸ ԲԻՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Դառպոնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԻՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

ԵԹԷ ԿՐ ՀԱՃԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐԻՆ

PASTILLES GERAUDEL — MARQUE DÉPOSÉE

ՆՈՐՎԵԿԵՍՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽՍՅԾՂԱՆՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱՆ

Որք շնչուելով եւ ուտուելով կը հերգործեն ընդդէմ Հարքուխի, Պրոնշիդի, Դուսմի, Շնչարգելութեան, Ձայնի կերկեման Խուչկատարի եւ այլ։ Ամէն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐԻՆ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլ եւ այլ շաքարաւատերէն

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ

Խայծղանի լուսաբանութիւն

1· ՄԱՍՈՂԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿԱՆ, ուստից (ինչն խայծղանի կաթը և անլուծելի զանազան աւանդներ որք բնինին մէջ չլուծուելով կ'նստան ատամներ կ'ելնան, առանց դոյզն ինչ խայծդան հանդուրդներու ընդունակութեան կորոշելու անհնարաւոր մնանեալ են։

2· ԽՈՂՈՎԱԿԱՆ ԾԱՅՐԻՆ խայծղանի հատիկները կը մնան ատամներու մէջ և զոյն բնութեան ուրեմն շաքարով և թելագիրի նիւթերով, յառաջ կը բերեն ատամներու անհանգստութիւններ։

3· ԱՂԻՒՆԵՐՈՒՆՑ մէջ կը յարուցանուին այս հատիկներուն պատճառած անհանգստութիւնք և յառաջ կը բերեն Բրոնշիտ, Վէրք, Խիթ, և Ն. իրենց պատուանած ափիոնի, մորֆինի պատճառաւ։

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ժէրոտէլի Բասթիլներուն մէջ ժէրոտէլի բաղադրիչներու գոյութիւն, ներդործեն կը ներգործեն իրենց առողջարար և կազդուրիչ յատկութեամբ, քանի որ կը շնչուին ու կը ծծուին։

Բ· ԹՈՔԵՐՈՒՆ մէջ մէն մի շնչառութեան կը հանեն ժէրոտէլի բաղադրիչներու գոյութիւնն և բնականաբար տարածուելով ամբողջական ի գործ կը դնեն իրենց փրկարար ազդեցութիւնը։

(Բարիզի բժշկաց ն ամենեն լաւ որ խորհեն, կազմեր ոը Ժերոտէլ· այսպէս կը խօսի բաղադրիչներու վրայ· ցմ. ժէրոտէլ պարզ միջոց մը գտած է խայծղանը ստանալու համար շնչափոխելու ամենեն նուրբ թաղանթի մէջ, առանց պարունակելու վնասակար նիւթեր։ Այս պայմաններով, խայծղանին ազդեցութիւնն այնպան արագ է որ գանի մը բաղադրիչներ կը բաւեն հոգը գոյութիւնս։»

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ անհրաժեշտ են ամէն անոնց որք ձայներնին կը յոգնեցնեն, արձակ օդի մէջ կ'աշխատին կամ իրենց պարապմանց պատճառաւ ստիպուած են զրոյց գոյութիւններ կամ փոշիներ ծծել, ինչպէս Գործաւորք, Զարդապանք, Կառավարք, Երգիչք, Դեբատանք, Ատենաբանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք, Լեսուցիչք, Դասատիարակք, երկաթուղեաց Պաշտօնեայք եւ եւ։

Տարին 100.000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիլներով եւ Պ· ժէրօտէլ 40.000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի։

ԺԷՐՕՏԷԼԻ Բասդիլներն են Խայծղանի մրակ բաղադրիչներն որք վարձառուած են Փարիզու 1878ի Տիեզերական արուեստասենեակի կողմէ, նախարարական որոշմամբ և ըստ խորհրդոյ Առողջապահական խորհրդոյ՝ փորձերու ենթարկուած են, և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ են կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 72 Բասդիլ, Ինչպես և Մանրամասն գրքոյկ Նշանագիր մասին.—Պահանջել գրքոյկն Նշանը

Ա. ԺԷՐ ՏԷԼ, դեղագործ ի Ալենսոն (Ֆրանսա)

Ի Կ· Պոլիս Պ. Մարշէ.—Ժողովի Գանգրան.—Թիֆլիս.—Վէնան Գասապեան.—Տ· Մ· Մելիքի—Ղա արս Ղազարեան։ 862

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

45, ՂԱԼԱԹԻԱ։—ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45·
Բ· ՀԱՐԿ· ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՆ ՎԵՐԻՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն ըլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, դիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քաջութիւնը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համբաւաբար հաւատ գտնն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵՆԹԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ որկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեռ բուն Բարիզի ապրանք։ 204

ԲԱԹՐԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1824

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	4,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	121,984
Պահեստի դրամ	» »	250,000

Սոյն ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն չէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՊԻՆ ՀՈՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Կ· Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀՐԱՆ Ց· ՍԱՐՔԻԱՆ
Գործակալ Ապահովագրական Ընկերութեանց
Սթամպոլ, Պաղչէ-Գաբու թիւ 27, մաքսատան դիմաց։ 172

ROYAL VICTORIA

ՄԱՔԵԼԻՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱՔԵԼՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵՏԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԻՐԵՆՑ ՍԵՓԱՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը։ Ի տարկնեսէ բոլոր ապտնով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմածաթիւ։

ՆԵՐԿ ԶԻ ԶԻ ԱՑՍ

Փոփաքեալ տպիւնդն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մատուանդութիւններ ունին, կանայք որ կամ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱՔԵԼՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ՎԻԴՏՈՒԹԻՒՆ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆԸ կուտան է.

ՄԵԾ ՆԵՐԿՈՅԹԻՆ ՆՈՒԷ ՄԱՔՈՒՈՒՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆԴ ԳԱՆ Ի ԱՆԻ· Մեծաքանց անգլիական, Ղալաթիա թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ· ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց· ԻՍԱԳԻՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ· ՊՈԼԻՍ, ՊԱՂՉԷ-ԳԱՖՈՒ, ՁԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՐԸ ՑՈՐՈՂ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ տա. ինչն ուզղեալ յանձնարարութեանց փութանկի կատարմամբ և գաւառաց հետ հաստատած բազմաթիւ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս ճոխացուցեր բերելուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաեւ այլ և այլ մեծութեամբ և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներուն հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդիսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մէյմէկ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ։ Ի միջի այլոց մեր արգոյ յանձախորդաց իրբ կազանդի նուէր ծառայելու գերապատուած առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այց-ելու պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհրաժեշտ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամանութենէն ինչպէս նաեւ ձեռուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորմամբ ընտրութիւններէն։ 199

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

211, Կ· ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած չվերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Պոթին կալոշ	ՂՐՇ· 95	Սկարբին	ՂՐՇ· 52
Մանթարլը Պոթին	» 75	Պալատական կալոշ	» 45
Պոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ	» 140	Կանանց սկարբին	» 40
Մոյկ և կալոշ	» 130		(203)

Ապապրուածներուն վրայ տասը ղրուշ յաւելում կը լայ։

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻՒ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 12

1890 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 24 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՃՇԻՐ ՏՆՕՐԻՆԱԹԻԹԻՆ

Վասիրեն Էլեռնալ ընթացքներ

2 10 Պէպէք Ա. Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
2.0 Եէնիմ. Մեզ. Պէշիկ. Թարբ. Եէնիք. Մրիկ
Ի. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
2 15 Կանիք. Զէնկել. Պէյլեր. Գուզկ. Պէշիկ.
2 15 Պէյգոզ Բաշաղ. Զուզգ. Գանալ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զէնկ. Պ.յլ. Գուզգ.
2 45 Եէնիմ. Մեզգ. Պեսիրք. Թարգ. Եէնիք. Մրիկ. Պոյա. Ի. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
3 15 Ի. Ա. Գավգ Մեզարդ Հեշ, Թարգ. Պէյգ Զ Բաշաղ. Զուզգ. Գանալ Ա. Հիսար Վանիք. Զէնկ. Պէյլեր. Գուզկ. Իսայ
3 30 Եէնիմ. Մեզգ. Պեսիրք. Թարգ. Եէնիք. Աթէնա. Մրիկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
4 15 Եէնիմ. Մեզարդ Պեսիրք. Թարգ. Պէյգոզ Բաշաղ. Զուզ. Գանալ. Ա Հիսար Գանալ Վանիք. Զէնկ Պէյլեր. Գուզգ. Պէշիկթաշ
4 45 Եէնիմ. Մեզարդ. Պեսիրք. Թարգ. Եէնիք. Աթէնա (իրդ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք Պէշիքթաշ
5 40 Պեսիրքաք. Թարգ. Պէյգոզ Բաշաղ. Զուզ. Գանալ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիքթաշ
6 — Եէնիմ. Մեզարդ. Պեսիրք. Թարգ. Եէնիք. Մրիկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ Օրթաք. Պէշիք.
7 — Եէնիմ. Մեզարդ. Պեսիրք. Թարգ. Պէյգ. Բաշաղ. Եէնիք. Մրիկ Գանլըճ. Ի. Ա. Հիսար Գանալ. Ա.Ռնավ. Զէնկել. Պէյլ. Օրթաք Գուզկ. Պէշիք. Իսայ.
8 5 Ա. Ի. Գավ. Եէ իմ. Մեզգ. Պէյիւք. Թարգ. Եէնիք. Աթէն. Մրիկեան Ի. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնվ. Օրթաք. Պէշիկ.
9 — Մեզարդ. Պեսիրք. Թարգ. Պէյգոզ Բաշաղ. Զուզ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Իսայ.
10 — Մեզարդ. Պեսիրք. Թարգ. Եէնիք. Մրիկ. Ի. Հիսար. Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք Պէշիկ.

Կամարքին Դիմնալ ընթացքներ

3 — Պէշիկ. Օրթ. Գուբ. Ա.Ռնվ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թարգ. Պէյգ. Մեզգ. Եէնիմ.
3 45 Գաղալաթ. Իսայ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Գալ Զէնկելիք. Ա.Ռնավ. Գանա. Ա. և Ի. Հիսար Գանալ. Մրիկ. Եէնիք. Բաշաղ. Պէյգ Թարգ. Պէպիրքա. Մեզարդ. Եէնիմ.
4 10 Իսայ. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանալրճա Զուզգ. Բաշաղ Պէյգոզ Թարգ. Պէշիք.
4 45 Պէշիկ. Օրթաք. Գուբ. Ա.Ռնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Պէյանգ. Աթէնեա Եէնիք. Թարգ. Պէպիրք. Մեզարդ. Եէնիմ.
5 15 Իսայ. Պէշիք. Օրթ. Գուբ. Ա.Ռնվ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թարգ. Պէպիրք. Մեզգ. Եէնիմ. Ի. Ա. Գավգ
6 — Գաղալաթ. Իսայ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Ա.Ռնավ Պէպէք Ա.Ի. Հիսար Մրիկ. Եէնիք Պէյգոզ Թարգ. Պէպ. Մեզարդ. Եէնիմ.
7 15 Պէշիք. Իսայ. Գուզկ. Եէնիմ Օրթաք. Պէյլեր Զէնկելիք. Ա.Ռնավ. Գանալ. Ի. Հիսար Պոյանգ. Գանալրճա Եէնիք. Թարգ. Պէպիրք. Մեզգ. Եէնիմ.
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ. Ա.Ռնվաճ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թարգ. Պէյգ. Մեզգ
9 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուբ. Ա.Ռնավ. Ի. Հիսար Պոյան. Գանլրճա Եէնիք. Պէյգոզ Թարգ. Պէպիրք. Մեզարդ. Եէնիմ.
10 20 Պէշիքթաշ Օրթաք. Գուբուչ. Ա.Ռնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկեան Աթէնեա Եէնիք Թարգ. Պէյգ. Մեզարդ. Եէնիմ.
10 5 Գաղ. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք Գանա. Ա. Հիսար Գանլրճ. Զուզարգէլ Բաշաղ. Պէյգ. Թարգ. Պէպ. Ի. և Ա. Գավգ.
11 20 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Ա.Ռնավ. Պէպէք Ի. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թարգ. Պէյգ. Մեզգ. Եէնիմ.
11 10 Իսայ. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանալ. Ա. Հիսար Գանլրճա Զուզգ. Բաշաղ Պէյգոզ
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուբուչ. Ա.Ռնավ. Պէպէք